

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra řízení

Diplomová práce

**Program rozvoje venkova a jeho využití v rámci rozvoje
obcí (obce)**

Irena Šťávo

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra řízení

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Šťávoová Irena

Evropská agrární diplomacie

Název práce

Program rozvoje venkova a jeho využití v rámci rozvoje obcí (obce)

Anglický název

Rural development program and his usage in terms of municipality

Cíle práce

Cílem diplomové práce je srovnání využívání Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova na rozvoj obcí v zemích EU-27. Analyzovat a zhodnotit rozdíly vzhledem k České republice a jejímu Programu rozvoje venkova.

Metodika

Po vyhodnocení informací bude provedeno srovnání využívání Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova na rozvoj obcí, budou vyvozeny závěry a navržena případná doporučení. Výše uvedeného bude dosaženo za pomoci metody analýzy a komparace dat, indukce a dedukce, použitím matematicko-statistických metod a dále např. metody syntézy zjištěných informací.

Harmonogram zpracování

Syntéza výchozí znalostní báze: do 01/2011

Provedení analýz: do 06/2011

Syntéza výsledků: do 09/2011

Návrhová doporučení: 11/2011

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

Program rozvoje venkova, rozvoj obce, Společná zemědělská politika EU, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, Česká republika, regionální politika, projekt

Doporučené zdroje informací

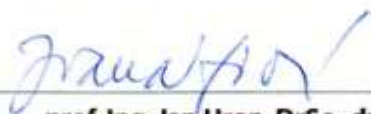
1. Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013. [online] Praha: Mze ČR. 2006. 32 s.
2. Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013. [online] Praha: Mze, 2008. 325 s.
3. PĚLUCHA, M. a kol.: Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU. Praha. IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s. 2006. 162 s. ISBN 80-86684-42-3.
4. GALVASOVÁ, I., BINEK, J. a kol.: Synergie v rozvoji venkova: Aktéři a nástroje rozvoje venkova. Brno. GaREP Publishing, 2009. 93 s. ISBN 978-80-904308-0-8.
5. VILAMOVÁ, Šárka. Čerpáme finanční zdroje Evropské unie : praktický průvodce. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2005. 200 s. ISBN 802471194X

Vedoucí práce

Moulis Pavel, Ing., Ph.D.

Termín odevzdání

listopad 2011

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.

Děkan fakulty

V Praze dne 23.11.2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Program rozvoje venkova a jeho využití v rámci rozvoje obcí (obce)" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. 11. 2011

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Pavlu Moulisovi, Ph.D. za odborné vedení, pomoc a připomínky při zpracování diplomové práce.

Program rozvoje venkova a jeho využití v rámci rozvoje obcí (obce)

Rural development program and his usage in terms of municipality

Souhrn

Cílem diplomové práce je srovnání využívání Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova na rozvoj obcí v zemích EU-27 a k vybraným zemím. Analyzovat a zhodnotit rozdíly mezi zeměmi vzhledem k České republice a jejímu provádění Programu rozvoje venkova. Teoretická část pracuje s pojmy obec, venkov, nástroje rozvoje venkova a politika rozvoje venkova EU. V analytické části práci je řešen venkovský prostor EU a venkov ve vybraných zemích. Analýza využívání fondu EAFRD byla provedena na úrovni zemí EU-27 a na zkoumaných zemích – Rakousku, Portugalsku a České republice. Komparace využívání tohoto fondu, s užším zaměřením na osu III nás induktivním postupem dovedla k hodnotícím závěrům. Návaznou částí na zhodnocení bylo vydání doporučení.

Summary

The aim of this diploma thesis is to compare the use of the European Agricultural Fund for Rural Development for the development of municipalities in countries EU-27 and in selected countries. To analyze and evaluate the differences between countries in relation to the Czech Republic and its implementation of the Rural Development Programme. The theoretical part is dealing with the definitions and terms of municipality, rural areas, instruments of rural development and Rural Development Policy of EU. The analytical part of the thesis deals with characteristics of EU rural areas and rural areas in selected countries. Analysis of the use of the fund EAFRD was made for the EU countries-27 and for investigated countries - Austria, Portugal and the Czech Republic. Comparison of the use of this fund, with a narrower focus on axis III led us by inductive procedure to the

evaluation conclusions. The connecting part of the thesis was the issuing a recommendation.

Klíčová slova: Program rozvoje venkova, rozvoj obce, Společná zemědělská politika, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, Česká republika, Rakousko, Portugalsko

Keywords: Rural Development Program, development of municipality, Common Agricultural Policy, European Agricultural Fund for Rural Development, the Czech Republic, Austria, Portugal

Obsah

1	ÚVOD	12
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	13
2.1	<i>Cíl práce</i>	13
2.2	<i>Metodika</i>	13
3	PŘEHLED ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY	15
3.1	<i>Základní pojmy</i>	15
3.1.1	Obec a rozvoj obce	15
3.1.2	Venkov, venkovské oblasti	15
3.2	<i>Rozvoj venkova</i>	17
3.3	<i>Politika rozvoje venkova</i>	17
3.4	<i>Nástroje rozvoje venkova</i>	18
3.4.1	Administrativní nástroje	18
3.4.2	Koncepční nástroje	19
3.4.3	Institucionální nástroje	20
3.4.4	Věcné nástroje	21
3.4.5	Sociálně-psychologické nástroje.....	22
3.4.6	Finanční nástroje	22
3.5	<i>Politika rozvoje venkova EU</i>	23
3.5.1	Společná zemědělská politika EU a rozvoj venkova.....	23
3.5.2	Hierarchie programování politiky rozvoje venkova v období 2007-2013.....	25
3.5.3	Monitorování a hodnocení politiky rozvoje venkova v období 2007-2013.....	26
3.5.4	Finanční aspekty programování politiky rozvoje venkova v období 2007-2013.....	30
3.5.5	Rozdělení příspěvku fondu EAFRD dle členských států a dle os	31
3.5.6	Rozdělení příspěvku fondu EAFRD dle opatření a jejich význam.....	33
3.6	<i>Kvalita života v rámci programů rozvoje venkova</i>	37
4	ANALYTICKÁ ČÁST	40
4.1	<i>Venkovský prostor EU</i>	40
4.1.1	Význam venkovských oblastí	40
4.1.2	Socio-ekonomická situace venkovských oblastí	41
4.2	<i>Analýza využívání fondu EAFRD v EU</i>	43
4.2.1	Využívání fondu EAFRD pro rozvoj obcí v EU, dle osy 3.....	45
4.3	<i>Analýza využívání fondu EAFRD v České republice</i>	46

4.3.1	Venkovský prostor v ČR	46
4.4	<i>Analýza využívání fondu EAFRD v Rakousku</i>	50
4.4.1	Venkovský prostor v Rakousku	50
4.5	<i>Analýza využívání fondu EAFRD v Portugalsku</i>	54
4.5.1	Venkovský prostor v Portugalsku	54
4.6	<i>Komparace využívání fondu EAFRD v ČR, Rakousku a Portugalsku</i>	59
4.6.1	Využívání fondu EAFRD pro rozvoj obcí dle osy 3 v ČR, Rakousku a Portugalsku	61
5	ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ A DOPORUČENÍ	64
5.1	<i>Aspekty, které ovlivňují rychlost finančního čerpání členských států</i>	64
5.2	<i>Zhodnocení osy 3 jako nástroje pro rozvoj obcí</i>	65
5.3	<i>Doporučení</i>	66
6	ZÁVĚR	68
7	POUŽITÉ ZDROJE.....	70
8	SEZNAM ZKRATEK.....	77
9	PŘÍLOHY	78

Seznam obrázků

Obrázek 1: Hierarchie programování politiky rozvoje venkova pro období 2007-2013.....	26
Obrázek 2: Hierarchie cílů pro monitorování a hodnocení politiky rozvoje venkova.....	27
Obrázek 3: Dimenze kvality života ve venkovských oblastech	38

Seznam grafů

Graf 1: Podíl členských států z příspěvku EAFRD na roky 2007-2013.....	32
Graf 2: Podíl os a opatření 511 a 611 na úrovni EU-27 na celkovém příspěvku EAFRD na roky 2007-2013	33
Graf 3: Nejvýznamnější opatření dle příspěvku EAFRD na roky 2007-2013.....	34
Graf 4: Významnost opatření osy I, dle příspěvku EAFRD na roky 2007-2013	34
Graf 5: Významnost opatření osy II, dle příspěvku EAFRD na roky 2007-2013	35
Graf 6: Významnost opatření osy III, dle příspěvku EAFRD na roky 2007-2013	36
Graf 7: Významnost opatření osy IV, dle příspěvku EAFRD na roky 2007-2013.....	36
Graf 8: Znázornění významu venkovských regionů EU dle rozlohy, populace, HPH a zaměstnanosti v roce 2007	41
Graf 9: Podíl zaměstnanosti v sektorech ve venkovských regionech EU v roce 2007.....	42
Graf 10: Podíl kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2009* k finančnímu plánu na období 2007-2013 ve členských státech	43
Graf 11: Podíl kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2008* k finančnímu plánu na období 2007-2013 ve členských státech	44
Graf 12: Podíl kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2007* k finančnímu plánu na období 2007-2013 ve členských státech	44
Graf 13: Podíl kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2009* k finančnímu plánu na období 2007-2013 dle jednotlivých os a opatření 511 a 611 na úrovni EU-27	45
Graf 14: Podíl kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2009* k finančnímu plánu na období 2007-2013 dle jednotlivých opatření osy III na úrovni EU-27	46
Graf 15: Rozdělení příspěvku EAFRD dle os v České republice	49
Graf 16: Podíl kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2009* a 2008 k finančnímu plánu na období 2007-2013 dle jednotlivých os a opatření 511 v České republice	50
Graf 17: Rozdělení příspěvku EAFRD dle os v Rakousku.....	53
Graf 18: Podíl kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2009* a 2008 k finančnímu plánu na období 2007-2013 dle jednotlivých os a opatření 511 v Rakousku.....	54
Graf 19: Rozdělení příspěvku EAFRD dle os v Portugalsku.....	57
Graf 20: Podíl kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2009* a 2008 k finančnímu plánu na období 2007-2013 dle jednotlivých os a opatření 511 v Portugalsku.....	58
Graf 21: Významnost os dle příspěvku z EAFRD v ČR, Rakousku a Portugalsku	59
Graf 22: Srovnání podílu kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2009* a 2008 k finančnímu plánu na období 2007-2013 v České republice, Rakousku a Portugalsku.....	60

Seznam tabulek

Tabulka 1: Legislativa ČR s vazbou na rozvoj venkova.....	18
Tabulka 2: Společné ukazatele výstupu pro podopatření III.2.....	30
Tabulka 3: Společné ukazatele výsledku osy III	30
Tabulka 4: Tabulka ČR – opatření 322	61
Tabulka 5: Tabulka Rakousko – opatření 322	62
Tabulka 6: Tabulka Portugalsko – opatření 322	62

Seznam příloh

Příloha 1: Přehled zemí EU rozřídění dle velikosti a dle počtu obyvatel.....	78
Příloha 2: Mapa EU dle nové typologie EU pro vymezení venkovských regionů pro NUTS 3 (kraje).....	79
Příloha 3: Mapa EU dle původní OECD typologie vymezení venkovských regionů pro NUTS 3 (kraje).....	80
Příloha 4: Přehled podpor Společenství v rozvoji venkova	81
Příloha 5: Vymezená opatření k rozvoji venkova platná pro politiku v období 2007-2013	82
Příloha 6: Rozdělení podpory rozvoje z fondu EAFRD podle jednotlivých členských států pro období 2007-2013 (EUR).....	83
Příloha 7: Seznam opatření politiky rozvoje venkova a jejich plánovaná finanční podpora z fondu EAFRD pro období 2007-2013	84
Příloha 8: Zvolená opatření ČR, Rakouska a Portugalska pro realizaci PRV v letech 2007-2013...	86

1 ÚVOD

Proč mít politiku rozvoje venkova? S podílem přes 56 % populace zemí EU-27, žijící ve venkovských regionech, které pokrývají 91 % území, tato otázka udržení a rozvoje života na venkově nabývá na důležitosti.

V zemích EU čelí venkovské oblasti problémům s vyliďňováním, které by rády zastavily díky zvýšení kvality života na venkově. Zemědělské a lesnické podniky se snaží zvyšovat svoji konkurenceschopnost tak, aby přežily na široce konkurenčním trhu. Venkov jako prostor k žití pro 56 % evropské populace by však měl zůstat přes investice do modernizací, příjemným místem s udržitelným životním prostředím, zachovanou krajinou a cenným přírodním bohatstvím.

Rozvoj venkova je úzce spojen s regionální politikou. Programovací období let 2007-2013 přineslo řadu změn v možnostech využívání prostředků strukturálních fondů, jejich přeměnu nebo sloučení v rámci jiných finančních nástrojů, které se dotklo také problematiky venkova. Součástí politiky soudržnosti již není problematika rozvoje venkova a rybolovu, která se nově řadí ke *Společné zemědělské politice (SZP)*. V rámci této změny došlo k vytvoření nového finančního nástroje – *Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)*. Ten nahradil činnost dřívějšího strukturálního Evropského zemědělského podpůrného a záručního fondu (EAGGF). Prostředky z fondu EAFRD by měly sloužit pro zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství a lesnictví. V ČR je prostřednictvím fondu EAFRD takto financován Program rozvoje venkova.

Tato diplomová práce je zaměřena právě na program rozvoje venkova, jako nástroj pro rozvoj obce.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je srovnání využívání Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova na rozvoj obcí v zemích EU-27 a k vybraným zemím. Analyzovat a zhodnotit rozdíly mezi zeměmi vzhledem k České republice a jejímu provádění Programu rozvoje venkova.

2.2 Metodika

Nejprve bylo nutné vyhledat a seznámit se s odpovídající odbornou literaturou. Jako základní vodítko posloužila literatura uvedená v Zadání diplomové práce. Literatura týkající se venkova, rozvoje venkova byla díky aktuálnosti tématu na úrovni EU, velmi dobře dostupná, jednotlivé publikace většinou odkazovaly na jiné, které byly pro téma práce také podstatné. Velmi obsáhlý přehled z oblasti rozvoje venkova nabízejí publikace a studie vydávané nakladatelstvím GaREP Publishing. Pro aktuální informace z oblasti politiky rozvoje venkova EU (jako součásti společné zemědělské politiky) byly stěžejními zdroji především online dostupné výroční zprávy o stavu rozvoje venkova, obsahy nařízení, metodiky apod. Jako podstatné zdroje pro většinu práce byly také legislativní a programové dokumenty na úrovni jednotlivých zkoumaných států i na úrovni EU. Literární rešerše byla doplněna výkladem pojmu „kvalita života“, protože nás uvedla do problému tématu kvality života na venkově.

Pro druhou hlavní část diplomové práce, analytickou část, bylo z rešeršní části navázáno částí analýzy venkovského prostoru EU, významu venkovských oblastí, kde byla již použita data tříděná dle nové metodiky klasifikace venkovských regionů. Další částí je analytická kapitola o využívání fondu EAFRD. Ten byl analyzován díky každoroční Zprávě o rozvoji venkova¹, doplněnými aktuálními informacemi z webových stránek Evropské Komise – Generálního ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova. Graficky bylo znázorněno plnění dle států EU, dle os. Analýza pokračovala pohledem na osu III, jako stěžejní osu „rozvoje obcí“².

Pro další části byl učiněn výběr zkoumaných zemí. Výběr zemí EU – Rakouska, Portugalska a České republiky byl realizován dle kritéria blízkosti v ukazatelích *rozlohy a*

---

¹ Rural Development in the European Union – Statistical and Economic Information – Report.

² Dle Deník veřejné správy: *Program rozvoje venkova*.

*počtu obyvatel*³. Případný vliv toho, že každá země vstupovala do EU v jiném období (Portugalsko – 1986, Rakousko – 1995, Česká republika 2004), můžeme zhodnotit tím, jestli vidíme odchylky, které by vyplývaly ze zkušeností z předchozího aplikování politiky rozvoje venkova v těchto zemích. U těchto států proběhla analýza a syntéza zjištěných informací o dokumentech rozvoje venkova, o problémech spojených s venkovskými oblastmi daných zemí a také byly země analyzovány z pohledu významnosti os jejich programů rozvoje venkova. Graficky bylo porovnáno kumulované plnění států dle jednotlivých os v letech 2008 a 2009. Navazující částí byla komparace využívání – významnost os dle zemí a důvody jejich výběru kombinace opatření/os pro program rozvoje venkova. Zdrojem pro tuto část byly Reporty o rozvoji venkova, doplněné především národními dokumenty politiky rozvoje venkova České republiky, Rakouska a Portugalska a informacemi Evropské sítě pro rozvoj venkova. Velkou škodou je, že za jednotlivé státy byly dostupné zdroje, které se daly porovnávat pouze za souhrnnou dobu čerpání ke konci roku 2009. Nové dokumenty tohoto typu sice existují, ale obsahují pouze data buď za celou EU-27, nebo jde o dílčí data států, u kterých se do značné míry liší časové období, ke kterému se vztahují.

Program rozvoje venkova ve vztahu k obcím ve zkoumaných zemích hodnotíme dle dostupných sekundárních dat monitorovacích orgánů politiky rozvoje venkova. Realizace vybraného opatření „322“ je zkoumána za pomoci komparace naplňování indikátorů, definovaných společným rámcem pro hodnocení (cílové hodnoty určují členské země). Jelikož je základním předpokladem pro existenci obce, resp. sídla, technická a dopravní infrastruktura, a jelikož je opatření 322 zařazeno mezi 12 nejvýznamnějších, budeme se v analýze dále věnovat tomuto opatření. Zde bylo nutné zjistit, proč Portugalsko nemá v některých zdrojích uvedeno, že opatření 322 využívá. Přitom zdroj z Evropské sítě pro rozvoj venkova uváděl u této země nenulové hodnoty u tohoto opatření. Problém byl v tom, že ostatní dokumenty bez jakékoliv zmínky vůbec nezahrnuly toto opatření, které využívá Program rozvoje venkova autonomní části Madeiry.

Na analytickou část práce navazuje syntetická část - zhodnocení a shrnutí závěrů a vydaná doporučení. Syntetická část byla vytvořena na základě komparace a nalezení odchylek mezi státy. Induktivním postupem byly vymezeny aspekty, které ovlivňují finanční čerpání, a byla zhodnocena osa III. Navazující částí jsou vydaná doporučení.

---

³ Viz tabulka v Příloze č. 1

3 PŘEHLED ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY

3.1 Základní pojmy

3.1.1 Obec a rozvoj obce

Jak vyplývá z názvu této práce, budeme se zabývat rozvojem obce (na příkladu využití Programu rozvoje venkova), proto přestoupíme nejprve k vymezení základních pojmů. Zákon č. 128/2000 Sb., definuje obec, jako „základní územní samosprávné společenství občanů; tvořící územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.“

Chceme-li dosáhnout rozvoje obce, který je dlouhodobým procesem pro harmonické a udržitelné zlepšování situace sídla a jeho okolí, musíme brát v úvahu koncepční a záměrný přístup k socioekonomickým jevům, které zde probíhají. Možnosti rozvoje obce jsou ovlivněny základními prvky – ekonomická dispozice (ekonomická realnost uvažovaných rozvojových činností), lidské zdroje (management obce, obyvatelé a podnikatelé podněcující kroky k rozvoji obce) a vize rozvoje (vyjádření cíleného stavu jako základu pro rozvojové koncepce).⁴

3.1.2 Venkov, venkovské oblasti

Venkov, může znamenat pojmenování osídlené kulturní krajiny, která je typická určitými znaky. Vymezení pojmu exaktně (ne pouze to, co si intuitivně pod tímto pojmem představujeme), jež je předmětem mnoha studií, je náročné, bývá tedy založené na různých východiscích. Přístupy k vymezení pojmu venkov se odvíjí od jeho hlavního účelu. Můžeme tedy najít přístupy založené na velikosti sídel (s důrazem na demografii a vazbu na prostorovou strukturu), na charakteru krajiny nebo na základě charakteru sídel a života v nich.⁵

---

⁴ HOLEČEK, J., BINEK, J. a kol.: *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. Str. 16-21.

⁵ BINEK, J., SVOBODOVÁ, H. a kol.: *Synergie ve venkovském prostoru - Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí*. Str. 11.

Nabízí se např. definice venkovských regionů, jako regionů s charakteristickou nízkou hustotou zalidnění, poklesem počtu obyvatel a vyšším podílem zaměstnanosti v zemědělském sektoru. K vymezení těchto oblastí lze použít ukazatele charakterizující především vývoj počtu obyvatel, strukturu zaměstnanosti a podíl obyvatelstva ve venkovských obcích.⁶

V praxi se celosvětově používá definice venkovských oblastí podle OECD, kterou využívala pro své potřeby i Evropská unie (EU).

- 1) EU používala do roku 2010 pro definování venkova metodiku OECD. Zde bylo prvním kritériem – pojmenování venkovské obce, jako obce s hustotou nižší než 150 obyvatel na km². Na základě procentního podílu těchto obcí v celém kraji (NUTS 3), byly rozlišeny tři druhy oblastí: převážně venkovské (více než 50 % obyvatel žije ve venkovských obcích), významně venkovské (15-50 % obyvatel žije ve venkovských obcích) a převážně městské regiony (méně než 15 % obyvatel žije ve venkovských obcích). Národní dokumenty ČR⁷ dále vymezují například pojem venkovská obec. Za tu je považována obec do 2000 obyvatel. Představují tak 89,82 % všech obcí a spravují území, které tvoří 73,6 % plochy státu, ale žije v nich pouze čtvrtina (26,3 %) obyvatel.
- 2) V roce 2010 došlo v EU ke změně klasifikace venkovských oblastí. Představená nová typologie, která je variací předešlé metodiky OECD, má nabídnout konzistentní bázi pro srovnání regionů EU, pro všeobecné statistiky, články a materiály vydávané Evropskou Komisí. Metodika započítává stejně jako předešlá varianta do výsledku přítomnost velkých měst. Díky změně došlo v ČR k předefinování regionů NUTS 3 – Středočeský kraj zahrnut do „převážně městského regionu“, mezi „převážně venkovské regiony“ mimo kraje Vysočina nově zařazujeme i Plzeňský, Jihočeský, Pardubický, Olomoucký a Zlínský kraj. O výše jmenované kraje se zmenšil počet „významně venkovských regionů“, do kterých patří kraje Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Královéhradecký, Jihomoravský a Moravskoslezský. Mapy regionů po změně a před ní jsou k dispozici v příloze (č. 2, 3).^{8,9}

---

⁶ MATES, P. WOKOUN, R. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*.

⁷ Národní strategický plán rozvoje venkova ČR, Strategie regionálního rozvoje České republiky

⁸ EUROSTAT. *Urban-rural typology - Statistics Explained*.

3.2 Rozvoj venkova

Rozvoj (regionální rozvoj) můžeme chápat jako „vyšší využívání a zvyšování potenciálu daného systematicky vymezeného prostoru (území) vznikající v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů. Toto zvýšení a vyšší využití se projevuje v lepší konkurenceschopnosti soukromého sektoru, životní úrovni obyvatel a stavu životního prostředí apod.“¹⁰

Jako proces zlepšování postavení venkovských obcí a krajinné sféry, v níž se tyto obce nacházejí, můžeme definovat rozvoj v oblasti venkova. Jde tedy o proces vedoucí k:

- harmonicky zkulturněné krajiny
- rozvoji rozmanitosti a charakteristik venkovských obcí
- vytvoření prostředí pro lepší pracovní příležitosti
- zlepšování kvality života ve venkovských oblastech
- zvýšení dopravní dostupnosti

Zjednodušeně můžeme označit rozvoj venkova za rozvoj venkovských obcí.¹¹

3.3 Politika rozvoje venkova

Politika rozvoje venkova je konceptem rozvoje založeným na spolupráci mnoha vědních oborů, který je uplatňován na různé sektory v rámci daného území. Aktivity v rámci politiky rozvoje musí být aplikovány do různých oblastí ekonomických činností, stejně tak i do sociálních oblastí a musí vést k zajišťování trvale udržitelného růstu a rozvoje bez ohrožování budoucích generací. Aplikace této politiky se neobejde bez principů subsidiarity, decentralizace a spolupráce.¹²

Pokud je společenským cílem trvale udržitelný rozvoj, musí se na tomto růstu podílet i venkovské oblasti, venkovská populace.¹³

---

⁹ MATOUŠKOVÁ K. *Nová typologie městských a venkovských regionů NUTS 3 podle Evropské komise.*

¹⁰ WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J. a kol.: *Regionální rozvoj.* Str. 11.

¹¹ BINEK, J., SVOBODOVÁ, H. a kol.: *Synergie ve venkovském prostoru - Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí.* Str. 23-24.

¹² PĚLUCHA, M. a kol.: *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU.* Str. 10.

¹³ Tamtéž. Str. 19.

3.4 Nástroje rozvoje venkova

Nástrojem rozvoje můžeme označit prostředky, které slouží k dosažení cílů rozvoje určitého území. V oblasti venkova neexistuje ucelená klasifikace nástrojů rozvoje, tak jako v běžné regionální politice. Avšak na jejím základě lze nástroje rozvoje venkova třídit do kategorií následujícím způsobem: **administrativní nástroje, koncepční nástroje, institucionální nástroje, věcné nástroje, sociálně-psychologické nástroje a finanční nástroje**. Vždy je třeba zvážit vhodnost druhu nástroje, kombinací nástrojů, která by měla co nejlépe odpovídat subjektu, území a jeho stavu, na kterém má být nástroj použit.¹⁴

3.4.1 Administrativní nástroje

Pod tento pojem můžeme zařadit legislativu, závazné procedury, postupy, organizační normy. V České legislativě a zprostředkovaně i v legislativě Evropské unie, můžeme nalézt základní rámec pro fungování venkova, venkovských obcí. Pro přehledné zdokumentování české legislativy spojené s rozvojem venkova uvádíme následující tabulku.¹⁵

Tabulka 1: Legislativa ČR s vazbou na rozvoj venkova

Norma	Předmět vymezení ve vztahu k rozvoji venkova
Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (ve znění zákona č. 110/2007 Sb.)	Stanovení kompetence jednotlivých orgánů státní správy, (odvození institucionálního zázemí rozvoje venkova)
Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích	Fungování venkovských obcí
Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje	Specifikace oblasti podpory regionálního rozvoje, nástrojů a působnosti hlavních subjektů
Různá usnesení vlády	Konkretizace užití rozvojových nástrojů (především finančních)
Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství	Normy zemědělského podnikání a životního prostředí
Zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku	Normy zemědělského podnikání a životního prostředí
Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu	Vymezení finančního zprostředkovatele SZP
Zákon č. 284/1991 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech	Normy zemědělského podnikání a životního prostředí
Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí	Normy životního prostředí
Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu	Normy životního prostředí
Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích	Normy životního prostředí
Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny	Normy životního prostředí
Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách	Normy životního prostředí

Zdroj: Autorka dle BINEK, J., SVOBODOVÁ, H. a kol.: *Synergie ve venkovském prostoru - Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí*. Str. 62-63.

¹⁴ BINEK, J., SVOBODOVÁ, H. a kol.: *Synergie ve venkovském prostoru - Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí*. Str. 60-61.

¹⁵ Tamtéž. Str. 62.

3.4.2 Koncepční nástroje

Strategie, programy, plány, politické deklaráce, územně plánovací dokumenty, pozemkové úpravy a další zařazujeme mezi koncepční nástroje rozvoje venkova.

Za strategické plánování můžeme označit „*proces zahrnující výběr cílů (na základě analýzy minulého vývoje, současné situace a možných vývojových trendů), úkolů a činností potřebných k jejich dosažení.*“¹⁶ Výstupem strategického plánování jsou strategické (koncepční) dokumenty. Existují následující typy strategických dokumentů, které jsou řazeny vzestupně od nejméně konkrétních, po nejvíce konkrétní.

- **Strategie**, jako dlouhodobý koncepční dokument určuje směr, linii rozvoje, kam subjekt směřuje.
- **Program**, jako střednědobý dokument navazuje na strategii a vymezuje opatření k realizaci pro dosažení strategických cílů.
- **Plán**, jako krátkodobý dokument je návazným typem na strategii a program, má prováděcí charakter, protože rozpracovává konkrétně vybraná opatření do formy aktivit a projektů. Součástí bývá harmonogram, stejně jako finanční rámec jednotlivých aktivit.¹⁷

Pro pochopení fungování EU a ČR ve vztahu k rozvoji zemědělství a venkova je nutné znát základní koncepční dokumenty, týkající se rozvoje venkova. Jednotlivé dotační tituly (jako prostředek pro uplatnění rozvojových priorit) totiž vznikají na základě těchto dokumentů. Základní rámec pro vznik koncepčních dokumentů rozvoje venkova na národní i evropské úrovni je společná zemědělská politika EU (SZP), které je věnována speciální kapitola – č. 3.5.1.

V návaznosti na SZP patří mezi klíčové koncepční dokumenty na úrovni ČR – **Národní strategický plán rozvoje venkova ČR na období 2007-2013** (NSPRV), který je realizován prostřednictvím **Programu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013** (PRV). V rámci zemědělské politiky ČR můžeme jako koncepční dokument zmínit dlouhodobou strategii ČR – **Koncepce agrární politiky ČR na období let 2004 – 2013**. Po vzniku krajů začaly vznikat i na této úrovni koncepční dokumenty v oblasti zemědělství a rozvoje

---

¹⁶ GALVASOVÁ, I. a kol.: *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Str. 72.

¹⁷ BINEK, J., SVOBODOVÁ, H. a kol.: *Synergie ve venkovském prostoru - Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí*. Str. 63-64.

venkova. Kraje tvoří své rozvojové strategie a programy individuálně s odlišnými názvy i jejich obsahovým naplněním.¹⁸

Dalším typem koncepčního nástroje rozvoje jsou územně plánovací dokumenty. Tyto dokumenty vznikají v různých etapách procesu územního plánování a odlišují se podle územní komplexity (celé území, nebo část území obce, regionu) a podle prostorové úrovně (obec, kraj, stát). Republikové priority územního plánování formuluje **Politika územního rozvoje**, na úrovni krajů se zpracovávají **Zásady územního rozvoje** a konečně pro úroveň obcí vzniká **Územní plán**.^{19,20}

Pozemkové úpravy představují díky narušeným vlastnickým vztahům, řešení problémů využívání půdy vzniklých v minulosti. Pro venkovské obce, kde pozemkové úpravy probíhají, představují potenciál pro efektivnější využívání půdy a pro další možnost rozvoje.²¹

3.4.3 Institucionální nástroje

Institucionální nástroje, jsou struktury (institute), které vznikly za účelem podpory zprostředkování ostatních nástrojů rozvoje. Jejich úkolem je vytvořit prostředí pro realizaci rozvojových aktivit. Na národní úrovni není jasně vymezeno, které ministerstvo má úkol rozvoje venkova svěřeno. Jde především o **Ministerstvo zemědělství ČR** (Mze), které spravuje Program rozvoje venkova, dále **Ministerstvo pro místní rozvoj ČR** (MMR), v jehož gesci je Program obnovy a rozvoje venkova (= podprogram zaměřený na naplňování cílů Programu obnovy venkova) a soutěž Vesnice roku. Další ministerstva hrají také určitou roli v rámci rozvoje venkova. Např. **Ministerstvo životního prostředí** má ustanovenou odbornou skupinu pro udržitelnost rozvoje venkova, **Ministerstvo financí**, které je v roli Kompetentního orgánu pro programové období 2007 - 2013 v oblasti společné zemědělské politiky²². Toto ministerstvo uděluje akreditaci platební agentuře pověřené prováděním opatření společné zemědělské politiky financované z Evropského zemědělského záručního fondu (EAGF) a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Akreditaci získal pro současné programovací období 2007-2013,

---

¹⁸ BINEK, J., SVOBODOVÁ, H. a kol.: *Synergie ve venkovském prostoru - Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí*. Str. 66-69.

¹⁹ Tamtéž. Str. 70-71.

²⁰ WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J. a kol.: *Regionální rozvoj*. Str. 82-83.

²¹ BINEK, J., SVOBODOVÁ, H. a kol.: *Synergie ve venkovském prostoru - Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí*. Str. 72.

²² V souladu s předpisem Evropské unie jej k tomu pověřila vláda Usnesením č. 603/2006 ze dne 24. 5. 2006.

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF). Další ministerstva mají v rámci rozvoje venkova již spíše menší úkoly, které vyplývají z jejich zaměření.²³

Česká republika, stejně jako ostatní členské země EU, byla povinna zřídit²⁴ **Celostátní síť pro venkov.** Zřizovatelem této sítě je od listopadu 2008 Mze, je podřízena společné **Evropské síti pro rozvoj venkova**, kterou zřizuje Evropská komise, za účelem zefektivnění spolupráce mezi jednotlivými členskými státy EU.

Z hlediska podnikatelského sektoru je důležitým subjektem pro rozvoj venkova a zemědělství **Agrární komora ČR.** Další subjekty angažované v oblasti rozvoje venkova a zemědělství zmíníme jen jejich názvy - **Zemědělský svaz ČR, Asociace soukromého zemědělství ČR** či **Svaz marginálních oblastí.** Z neziskového sektoru uvádíme **Spolek pro obnovu venkova** a **Evropské vzdělávací fórum pro rozvoj venkova.**²⁵

Na krajské úrovni můžeme určit jako institucionální nástroje na prvním místě **samosprávné orgány krajů** (zastupitelstvo kraje), které hospodaří s prostředky státního Programu obnovy venkova a vytvářejí krajské programy obnovy venkova. Jako zprostředkovatel informací vznikla **Krajská informační střediska pro rozvoj zemědělství a venkova.**²⁶

Místní úroveň je reprezentována **obcí** (v rámci samostatné působnosti), **dobrovolnými svazky obcí** (mikroregiony). Speciální uskupení, **místní akční skupiny MAS**, vznikají na základě 4. Osy PRV – LEADER. Obyvatelé venkova mohou dále zakládat **různé spolky a zájmová sdružení.**²⁷

3.4.4 Věcné nástroje

Věcné nástroje znamenají heslovitě infrastrukturu, poskytnutí prostor, služeb, hmotného plnění a poradenství. Vytváří tedy obvykle podmínky pro zabezpečení ostatních rozvojových aktivit. Může jít např. o nástroje infrastrukturní – zajištění infrastruktury dopravní a technické. Všechny úrovně samospráv se snaží budovat a udržovat dopravní infrastrukturu budováním komunikační sítě – dálnice, rychlostní silnice, silnice všech tří tříd a místní komunikace. Umožňují tak dostupnost území pro další rozvojovou činnost.

---

²³ BINEK, J., SVOBODOVÁ, H. a kol.: *Synergie ve venkovském prostoru - Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí.* Str. 43-44.

²⁴ V souladu s nařízením Komise (ES) č. 1974/2006 ze dne 15. prosince 2006, kterým se stanovují podrobná pravidla pro použití nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z EAFRD

²⁵ BINEK, J., SVOBODOVÁ, H. a kol.: *Synergie ve venkovském prostoru - Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí.* Str. 45-47.

²⁶ Tamtéž. Str. 48.

²⁷ Tamtéž. Str. 49-50.

Kromě technické infrastruktury (např. budování čistíren odpadních vod) lze do těchto nástrojů řadit – pronájem/prodej objektu nebo pozemku, investiční příprava pozemků/objektů, schválení/povolení realizace určitých činností, podpora při vyjednávání s institucemi, zprostředkování kontaktů.²⁸

3.4.5 Sociálně-psychologické nástroje

Motivace, komunikace a vzdělávání patří mezi nástroje, které by měly přispět k aktivizaci a zvýšení potenciálu lidských zdrojů, který je jedním z nejdůležitějších subjektů působících v rozvoji. Díky němu lze ovlivnit postoje, názory, znalosti a dovednosti aktérů rozvoje – osob, skupin osob, v souhrnu cílových skupin rozvoje. **Vzdělávání** o rozvoji venkova zprostředkovávají školy obnovy venkova – různé vzdělávací kurzy, semináře, které pořádají neziskové organizace pro osoby působící v rozvoji venkova (starostové, manažeři svazků obcí a místních akčních skupin). Obdobnou roli postupně přebírají i vzdělávací webové portály. **Komunikace** z pohledu přenosu zkušeností, výměny informací o rozvoji venkova, je ulehčená díky elektronickým médiím. **Motivací**, jako zvýšení zájmu o určitou činnost, jsou poháněny všechny rozvojové aktivity. Cíleně jsou tvořeny nástroje, které mají motivaci k rozvojovým aktivitám přinést – soutěže jako Vesnice roku, zisk stuh, diplomů za úspěchy obcí v různých oblastech rozvoje, druhotným nástrojem mohou být i dotace (je však nutno nejdříve chtít obec/region rozvíjet).²⁹

3.4.6 Finanční nástroje

S rozvojem venkova souvisí z finančních nástrojů, především tyto: systémy finančních podpor, dotace, granty. Dotace chápeme jako nenávratné poskytnuté finanční prostředky z veřejného rozpočtu za určitým účelem. Měly by vycházet ze strategického plánování, aby jejich využití plnilo dané rozvojové cíle. Mezi nejvýznamnější finanční nástroje rozvoje venkova a zemědělství na úrovni evropských dotací v současnosti (období 2007-2013) patří dříve zmiňovaný **Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova** (EAFRD), ten je v ČR realizován prostřednictvím **Programu rozvoje venkova ČR**. Mimo tento fond, spadající pod SZP EU, mohou být přímo i nepřímo nástrojem rozvoje venkova

---

²⁸ BINEK, J., SVOBODOVÁ, H. a kol.: *Synergie ve venkovském prostoru - Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí*. Str. 76-77.

²⁹ Tamtéž. Str. 78-79.

strukturální fondy EU³⁰, kterými jsou nyní tyto dva - **Evropský fond regionálního rozvoje** (ERDF) a **Evropský sociální fond** (ESF). Vývoj finančních nástrojů v oblasti podpor rozvoje venkova na úrovni EU zobrazuje Příloha č. 4.^{31,32}

Stupeň národních dotací reprezentuje na oblastech, kam neproudí finance z EU **Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond** (PGRLF). Tento fond, stejně jako další z tzv. národní pomoci (state aid) musí být schváleny nebo v souladu s podmínkami EU. Další formy národních dotací byly zmíněny v předchozích kapitolách – soutěž **Vesnice roku, Program obnovy venkova**. Kraje převzaly část kompetencí, za Program obnovy venkova, čímž jim byl dán částečně prostor pro vymezení jeho oblastí podpory na krajské úrovni.³³

3.5 Politika rozvoje venkova EU

Dlouhodobě probíhaly diskuze o podpoře rozvoje venkovských oblastí a to zejména s ohledem na dotační programy. Přesun od politiky exogenního rozvoje směrem k endogennímu nastává v 80. letech 20. století. Od dob **Corkske deklarace**³⁴ můžeme vidět zdůrazněnou potřebu integrovaného rozvoje, tedy rozvoje s cílem dlouhodobé udržitelnosti a diverzifikací ekonomických činností. Od roku 2000 je integrovaný rozvoj venkova součástí druhého pilíře **společné zemědělské politiky EU** (SZP).³⁵

3.5.1 Společná zemědělská politika EU a rozvoj venkova

Je zřejmé, že se politika rozvoje venkova EU vyvíjela jako součást vývoje SZP. Měnila se od politiky zabývající se strukturálními problémy zemědělství, k politice, která řešila mnohé úlohy zemědělství ve společnosti, především problémy z hlediska kontextu rozvoje venkova.

---

³⁰ Strukturální fondy, jako nástroj realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti, tvoří jádro regionální a strukturální politiky EU. Zaměřují se na snižování rozdílů mezi regiony členských zemí a snižováním zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů nebo ostrovů a to včetně venkovských oblastí. Prostředky z nich jsou čerpány v rámci víceletých cyklů – tzv. programovacích období. Na tyto sedmileté cykly členské země zpracovávají nové programové dokumenty (stanovení rozpočtu, nové cíle a priority, v souladu se základními strategickými dokumenty EU).

³¹ BINEK, J., SVOBODOVÁ, H. a kol.: *Synergie ve venkovském prostoru - Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí*. Str. 81-82.

³² MMR ČR: *Abeceda fondů Evropské unie 2007-2013*. Str. 5.

³³ BINEK, J., SVOBODOVÁ, H. a kol.: *Synergie ve venkovském prostoru - Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí*. Str. 83-84.

³⁴ V rámci konference zemí Evropské unie o rozvoji venkova, konané ve dnech 7. – 9. listopadu 1996 v irském Corku.

³⁵ BERNARD J.: *Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva*. Str. 14.

Na počátku byla politika zaměřena na investice do zemědělských hospodářství a příbuzných odvětví. V 70. letech bylo zavedeno první územní omezení – byly vymezeny regiony, pro které platila speciální opatření. Hrozilo totiž vylidňování určitých regionů a venkovských oblastí, kde probíhal odliv obyvatel.

Jako 2. pilíř SZP byla zavedena komplexní politika rozvoje venkova Agendou 2000. Po zhodnocení Agendy 2000 došlo k další reformě SZP v červnu 2003. Změny platné od roku 2005 se dotkly obou pilířů SZP. V listopadu 2003 se v Salcburku konala 2. Evropská konference o rozvoji venkova, jejíž závěry obsahovaly např. oblasti – rozšíření rozvoje venkova, dostupnost veřejných služeb, pokrytí politiky rozvoje venkova celého území EU, zjednodušení politiky. Požaduje se, aby byl při využívání podpor EU u venkovských oblastí aplikován přístup „zdola“, od místních partnerství a s využitím získaných zkušeností z iniciativy LEADER.

V návaznosti na blížící se programovací období 2007-2013 EU provedla analýzu politiky rozvoje venkova s posouzením dopadů budoucí politiky. Závěry, které byly vyvozeny pro tuto politiku po roce 2006, jsou obsahem nového **Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova** (dále jako Nařízení Rady o rozvoji venkova), článek 4 tohoto nařízení uvádí tři společné cíle podpory rozvoje venkova:

- zlepšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, podporou restrukturalizace, rozvoje a inovací;
- zlepšování životního prostředí a krajiny podporou hospodaření s půdou;
- zlepšování kvality života ve venkovských oblastech a povzbuzení diverzifikace hospodářské činnosti.

Každému cíli by pak měla v programu rozvoje venkova odpovídat i jedna tematická osa. Základem každé osy jsou vymezená opatření s příslušným kódem (seznam uveden v tabulce v části přílohy č. 5), z nichž si členské státy mohou vybrat ta, o kterých si myslí, že s přidanou hodnotou nejlépe splní cíle EU. Tím je státům dána určitá pružnost při výběru.

Z důvodu značné administrativní zátěže, kterou byla politika rozvoje venkova v období 2000-2006 postižena, byl pro nové období přístup zjednodušen. Díky novému Nařízení Rady o rozvoji venkova byl zaveden jednotný systém financování - existuje

pouze jeden fond – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD), jednotný soubor pravidel programování, financování, výkaznictví a kontroly.³⁶

Na základě provedené kontroly stavu SZP – tzv. „**Cap Health Check**“ bylo vyvozeno pár změn v politice rozvoje venkova, které byly odsouhlaseny v roce 2008. Došlo k identifikaci nových výzev v oblasti změny klimatu, biodiverzity, vodního hospodářství a rozvoje obnovitelných energií. Tyto výzvy a další, jako restrukturalizace mléčného průmyslu a investice do širokopásmového připojení znamenalo nutnost zohlednění ve všech národních strategických plánech rozvoje venkova a programech rozvoje venkova.³⁷

3.5.2 Hierarchie programování politiky rozvoje venkova v období 2007-2013

Jednotný strategický přístup k rozvoji venkova znamená hierarchicky stejné dokumenty ve všech státech EU.

V únoru 2006 Rada Evropské unie přijala **strategické směry Společenství pro rozvoj venkova v období let 2007–2013**³⁸, založené na třech hlavních tematických prioritách stanovených v Nařízení Rady o rozvoji venkova.

Každý členský stát předkládá Komisi **národní strategický plán**, který uvádí priority činnosti EAFRD a daného členského státu se zřetelem na strategické směry Společenství, jejich specifické cíle, příspěvky z EAFRD a další finanční zdroje. Národní strategický plán zajišťuje koordinaci priorit Společenství s prioritami celostátními a regionálními. Je to referenční nástroj pro přípravu programování EAFRD. Programování se provádí prostřednictvím **programů rozvoje venkova** a to díky souboru opatření rozdělených do skupin podle os. Členské státy mohou předkládat buď jeden program rozvoje venkova pro celé území, nebo více regionálních programů. Požadovaný obsah programu rozvoje venkova, stejně jako definice jeho os, jejich opatření je součástí dříve zmiňovaného Nařízení Rady o rozvoji venkova. Nová struktura politiky rozvoje venkova EU vedla k vytvoření 27 národních strategických plánů, 88 regionálních/národních

---

³⁶ Evropská Komise, DG Agri (dále zkráceně jako DG Agri): *Politika rozvoje venkova EU na období 2007-2013*. Str. 4-8.

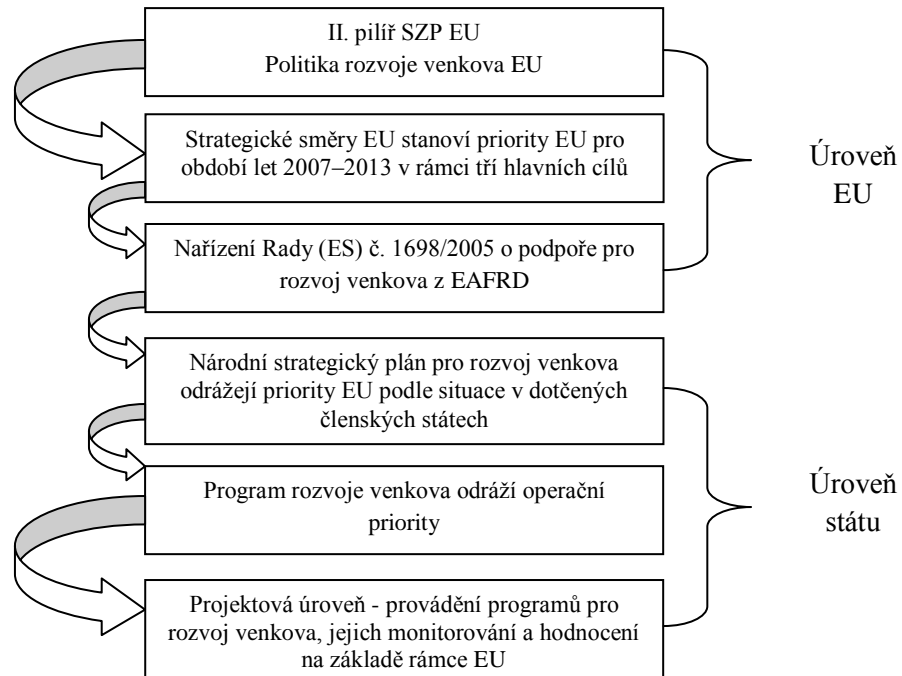
³⁷ EVROPSKÁ KOMISE: *Overview of the CAP Health Check and the European Economic Recovery Plan Modification of the RDPs*. Str. 2, 6-8.

³⁸ Rozhodnutí Rady ze dne 20. února 2006 o strategických směrech Společenství pro rozvoj venkova (programové období 2007–2013). (2006/144/ES).

programů rozvoje venkova, 2 národních strukturálních programů a 3 národních síťových programů rozvoje venkova.

Výše popisovanou hierarchii programování (dokumentů) s rozdělením na úroveň státu a úroveň EU, uvádí následující obrázek.

Obrázek 1: Hierarchie programování politiky rozvoje venkova pro období 2007-2013

Zdroj: PĚLUCHA, M. a kol.: *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU*. Str. 88. a EVROPSKÁ KOMISE: *Zpráva Komise o provádění národních strategických plánů a strategických směrů Společenství pro rozvoj venkova (2007-2013)*. Str. 5.

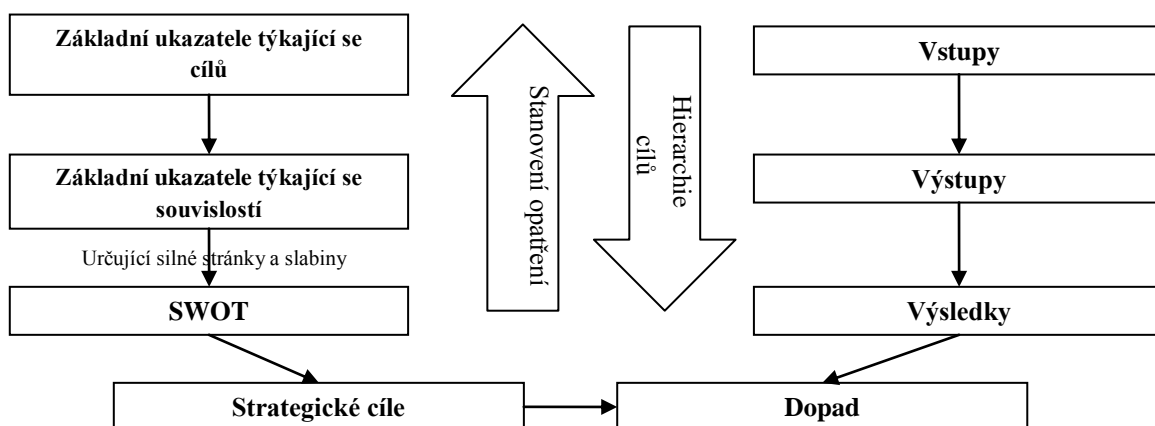
3.5.3 Monitorování a hodnocení politiky rozvoje venkova v období 2007-2013

Monitorování a hodnocení politiky rozvoje venkova v období 2007-2013 zakotvuje **Společný rámec pro monitorování a hodnocení**, který je vypracován do souboru dokumentů, ve spolupráci Evropské Komise a členských států a stanovuje omezený počet ukazatelů použitelných pro každý program. Tyto dokumenty byly spojeny v příručce (Příručka ke společnému rámci pro monitorování a hodnocení), která obsahuje sérii pokynů pro hodnocení a informačních listů s pokyny o společných ukazatelích pro monitorování a hodnocení. Hlavními institucemi zapojenými do monitorování a hodnocení jsou na úrovni států **řídící orgán** (v ČR Ministerstvo zemědělství) a **monitorovací výbor** (zřizován za účelem monitorování efektivního vynakládání finančních prostředků a správné realizace programu rozvoje venkova).

Hierarchie cílů a ukazatelů

Pomocí ukazatelů týkajících se výchozí situace a finančního provádění, výstupů, výsledků a dopadu programů se vyhodnocuje pokrok, efektivita a účinnost programů pro rozvoj venkova z hlediska jejich cílů. Jednotlivé programy rozvoje venkova stanoví omezený počet dalších ukazatelů specifických pro tento program. Je-li to z povahy pomoci možné, mělo by docházet k rozčlenění údajů týkající se ukazatelů podle pohlaví a věku příjemců. Na základě společného rámce je definováno pět druhů ukazatelů, které odpovídají vymezené hierarchii cílů. Hierarchie cílů znamená nástroj pro analyzování a oznamování cíle programu a naznačuje, jak by místní intervence měly přispívat k plnění globálních cílů.³⁹

Obrázek 2: Hierarchie cílů pro monitorování a hodnocení politiky rozvoje venkova

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE. DG Agri: *Rozvoj venkova 2007–2013, Příručka ke společnému rámci pro monitorování a hodnocení*. Str. 7.

Jak ukazuje výše uvedený obrázek, pro vypracování analýzy silných a slabých stránek, možností a hrozeb (SWOT analýzy), která je základem pro stanovení strategických cílů, se používají **základní ukazatele**. Jako odpovídající těmto strategickým cílům a intervenční logice, se dále stanovují **ukazatele dopadu**. Podle této strategie a podle Nařízení Rady o rozvoji venkova se vymezují opatření. Hierarchii cílů programu by měly odpovídat pro každé opatření vytvořené finanční **ukazatele týkající se vstupů, výstupů a výsledků**. Ukazatele slouží pro posouzení míry dosažení jednotlivých očekávaných cílů pomocí opatření nebo celých programů. Zhodnocení dopadu, výše

³⁹ EVROPSKÁ KOMISE. DG Agri: *Rozvoj venkova 2007–2013, Příručka ke společnému rámci pro monitorování a hodnocení*. Str. 7.

dosažení strategických cílů programu, je vytvořeno na základě výstupů a výsledků příslušných opatření prostřednictvím zmiňované hierarchie cílů. Co se týká formy ukazatelů, měly by být dle metody SMART – konkrétní, měřitelné, dosažitelné, důležité pro program a být včas k dispozici. Ne vždy je ale možné, ukazatele naplnit kvantitativními statistickými údaji, proto mohou někdy zahrnovat i kvalitativní posouzení či logické hypotézy. Společný rámec pro monitorování a hodnocení stanovil omezený počet **společných ukazatelů** pro každou úroveň hierarchie cílů, tam kde společné ukazatele neodhalují plně účinky programové činnosti, je nutno stanovit **další ukazatele**⁴⁰.

41

Společné ukazatele

Díky příčinnému řetězci „intervenční logiky“, hierarchie společných ukazatelů začíná od **vstupů** – finančních nebo správních zdrojů. Ty vygenerují **výstupy** programových činností za účelem splnění operativních cílů nebo cílů opatření. Okamžité účinky intervencí jsou následnými **výsledky**, které by měly přispět k dosažení konkrétních cílů. K dosažení celkových cílů programu odpovídajícím potřebám, by měly přispívat **dopady**. Podrobněji se o jednotlivých společných ukazatelích dozvíme níže:

- **ukazatele týkající se vstupů** - vztahují se k rozpočtu nebo jiným zdrojům přiděleným na každé úrovni pomoci. Příklad ukazatele - výdaje rozdělené podle opatření vykázané Evropské Komisi;
- **ukazatele týkající se výstupů** - měří přímo prováděné činnosti v rámci programů. Jde o činnosti, které jsou prvním krokem k realizování operativních cílů intervence, měří se ve fyzikálních nebo měnových jednotkách. Příklad ukazatele - celkový objem investic, počet podporovaných nových turistických akcí atd.;
- **ukazatele týkající se výsledků** - měří přímé a okamžité účinky intervence. Lze říci, že poskytují informace o změnách chování, kapacity nebo výkonnosti přímých příjemců, opět se měří ve fyzikálních nebo měnových jednotkách. Příklad ukazatele: hrubý počet vytvořených pracovních míst, dodatečný počet turistů atd.;

---

⁴⁰ Příkladem dalšího ukazatele u ukazatele výstupů, může být např. „Počet školení organizovaných na specifické téma“.

⁴¹ EVROPSKÁ KOMISE. DG Agri: *Rozvoj venkova 2007–2013, Příručka ke společnému rámci pro monitorování a hodnocení*. Str. 7.

- **ukazatele dopadu** - týkají se přínosů programu nejen na úrovni intervence (přesahují okamžité účinky), ale obecněji také v programové oblasti. Mají vazbu na širší cíle programu. Příklad ukazatele: zlepšení kvality vody, tvorba zaměstnanosti apod.
- **ukazatele základní** – se používají ve SWOT analýze a pro vymezení strategie programu, jsou posledním typem ukazatelů. Dělíme je na a) *ukazatele týkající se cílů* – jsou přímo spojeny s širšími cíly programu, odrážejí situaci na počátku programového období a je podle nich posuzován dopad programů. Typem b) jsou *ukazatele týkající se souvislostí*, které poskytují informace o důležitých aspektech obecných souvisejících trendů, které mají pravděpodobný vliv na provádění programu.⁴²

Požadavky na monitorování a hodnocení v novém období

Ukazatele související s finančními vstupy, výstupy a výsledky slouží jako podklad pro monitorování informací o pokroku při provádění programu. Dané informace slouží pro zpracování výročních zpráv (Výroční zpráva o pokroku, každoročně od roku 2008 pro každý členský stát) a strategických zpráv na národní úrovni. Od roku 2010 každý druhý rok, členské státy předkládají Souhrnnou zprávu o pokroku dosaženém aplikací svého národního strategického plánu rozvoje venkova a cílů a o přispění k naplnění strategických směrů Společenství (jako součást strategického monitorování). Průběžným systémem se bude provádět hodnocení. Na úrovni programů rozvoje venkova to znamená hodnocení *ex ante*, hodnocení v *polovině období* a hodnocení *ex post*.⁴³

Kvantifikace a stanovení cílů

Kvantifikace ukazatelů je základním předpokladem účinného monitorování a hodnocení. Vždy, když je daný ukazatel vhodný ke kvantifikaci, mělo by k tomuto dojít, stejně jako k vytyčení příslušného cíle. Kde není možné použití kvantitativních údajů, použijí se kvalitativní. Kvantifikované cíle jsou v podstatě, na minulých zkušenostech a odborném posouzení založené orientační odhady.⁴⁴

---

⁴² EVROPSKÁ KOMISE. DG Agri: *Rozvoj venkova 2007–2013, Příručka ke společnému rámci pro monitorování a hodnocení*. Str. 7-8.

⁴³ Tamtéž. Str. 9-11.

⁴⁴ Tamtéž. Str. 13.

Odpovědnost za zajišťování a poskytování údajů

Řídící orgán odpovídá za shromažďování a přenos údajů týkajících se finančního monitorování a ukazatelů výstupu. U ukazatelů výsledků mohou členské státy využít pro zjednodušení shromažďování dat způsobu průběžného hodnocení. Za poskytování údajů o základních ukazatelích je také zodpovědný řídicí orgán. Odpovědností hodnotitelů programu je např. odhad dopadu, výklad základních ukazatelů atd.⁴⁵

Seznam využitých společných ukazatelů – nejen pro osu III

Tabulky nám ukazují společné ukazatele výstupu a výsledku, kterých bude využito v další části práce. Z důvodu zaměření uvádíme společné ukazatele pouze pro skupinu opatření osy III, pro podopatření III.2. Společný ukazatel dopadu, který bývá využit u těchto podopatření je 1 – Hospodářský růst a 2 – Tvorba zaměstnanosti.

Tabulka 2: Společné ukazatele výstupu pro podopatření III.2.

Kód	Opatření	Ukazatele výstupu
321	Základní služby pro hospodářství a obyvatele venkova	Počet podporovaných akcí
		Celkový objem investic
322	Obnova a rozvoj vesnic	Počet vesnic, v nichž se konaly akce
		Celkový objem investic
323	Záchrana a rozvoj dědictví venkova	Počet podporovaných akcí dědictví venkova
		Celkový objem investic

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE: *Nariadení Komise (ES) č. 1974/2006 z 15. 12. 2006. Příloha VIII.*

Tabulka 3: Společné ukazatele výsledku osy III

Osa/cíl	Ukazatele výsledku
Zlepšování kvality života ve venkovských oblastech a povzbuzení diverzifikace hospodářské činnosti	(7) Zvýšení nezemědělské hrubé přidané hodnoty v podporovaných podnicích
	(8) Hrubý počet vytvořených pracovních míst
	(9) Dodatečný počet turistů
	(10) Populace venkovských oblastí, která má prospěch ze zlepšených služeb
	(11) Zvýšení průniku internetu do venkovských oblastí
	(12) Počet účastníků, kteří úspěšně zakončili vzdělávací činnost

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE: *Nariadení Komise (ES) č. 1974/2006 z 15. 12. 2006. Příloha VIII.*

3.5.4 Finanční aspekty programování politiky rozvoje venkova v období 2007-2013

Na nejvyšší úrovni je financování politiky rozvoje venkova EU vymezeno **finančním rámcem na období let 2007-2013**. Na druhé úrovni je členskými státy přiděleno předpokládané množství na politiku rozvoje venkova daného roku. Na základě ročních přidělených částek si státy sestaví ve svých programech finanční plán pro opatření

⁴⁵ EVROPSKÁ KOMISE. DG Agri: *Rozvoj venkova 2007–2013, Příručka ke společnému rámci pro monitorování a hodnocení*. Str. 13-14.

v rámci os. Programy rozvoje venkova vždy uvádí dvě tabulky finančního plánu
1) tabulka **předpokládaných ročních příspěvků z fondu EAFRD** a pro každou osu a
2) opatření tabulka **celkového příspěvku z veřejných zdrojů** (zdroje EU + národní veřejná podpora). Rozhodnutím Komise⁴⁶ byly výdaje politiky rozvoje venkova z fondu EAFRD stanoveny na období 2007-2013 ve výši **96 244,2 mil. €**.

3.5.5 Rozdělení příspěvku fondu EAFRD dle členských států a dle os

Rovnováhu mezi jednotlivými třemi společnými cíli podpory rozvoje venkova pro roky 2007-2013 stanovuje Nařízení Rady o rozvoji venkova⁴⁷:

- na **osu I – zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví** musí být věnováno nejméně **10 %** z celkového finančního příspěvku z fondu EAFRD pro program,
- na **osu II – zlepšování životního prostředí a krajiny** musí být finanční příspěvek nejméně **25 %**, z celkového příspěvku z fondu EAFRD pro program,
- na **osu III – kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova** je minimální hranicí **10 %** z celkového příspěvku z fondu EAFRD pro program,
- na **osu IV – přístup Leader** je minimální příspěvek **5 %** z celkového příspěvku z fondu EAFRD pro program.

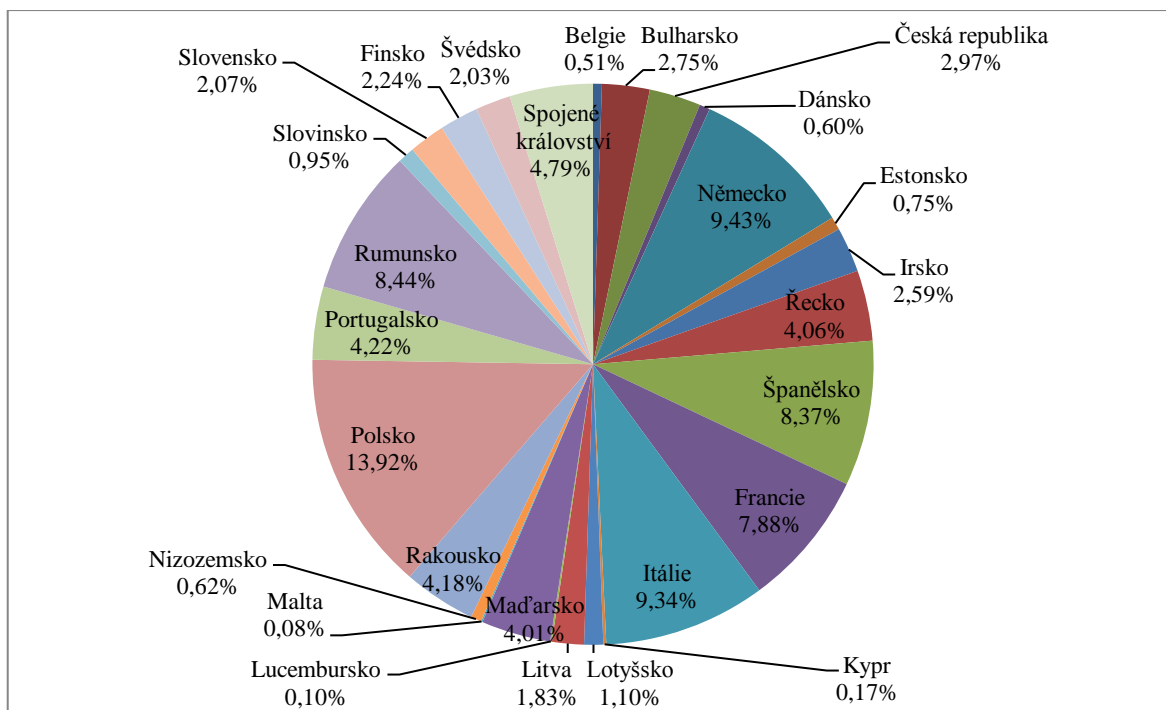
Rozdělení podpory rozvoje podle jednotlivých členských států, je obsahem Přílohy č. 6. Na základě tohoto rozdělení znázorněném v grafu, můžeme hodnotit podíl členských států na příspěvku fondu EAFRD. Nejvyšší podíl mají sestupně Polsko, Německo, Itálie, Rumunsko, Španělsko a Francie.

---

⁴⁶ EVROPSKÁ KOMISE. *Rozhodnutí Komise ze dne 27. dubna 2010, kterým se mění rozhodnutí 2006/636/ES, kterým se stanoví roční rozdělení částky podpory Společenství pro rozvoj venkova na období od 1. ledna 2007 do 31. prosince 2013 podle jednotlivých členských států (2010/236/EU).*

⁴⁷ Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, čl. 17, odst. 1 a 2

Graf 1: Podíl členských států z příspěvku EAFRD na roky 2007-2013

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010*. Str.15, aktualizováno dle Rozhodnutí Komise (2010/236/EU).

O minimálním povinném rozdělení příspěvku z EAFRD jsme se již v této kapitole zmínili, nyní si přiblížíme relativní význam jednotlivých os, dle přidělených prostředků na jejich opatření.

K září 2010 byly dostupné informace, ze kterých vyplývá, že na úrovni zemí EU-27 prezentovaly plánované příspěvky na opatření osy I celkem **33 %**. V rámci srovnání zemí byly nejvyšší podíly v Portugalsku (45,9 %), Maďarsku (45 %), Španělsku (44,7 %), Belgii a Kypru. Podíl pod 20 % mělo Irsko, Rakousko, Finsko, Švédsko a Spojené království.

Největší podíl je přidělen na opatření osy II – **47 %**. Největší příspěvky jsou v Irsku (80,2 %), Rakousku (72,6 %), Spojeném království (72,5 %), zatímco pod hranici 30 % podílu má osa II v Bulharsku, Rumunsku a na Maltě.

Konečně na osu III připadá **17 %** z příspěvku EAFRD. V žádných zemích nepřekračuje podíl hranici 40 %, nejvyšší pak je na Maltě (33,2 %), v Nizozemí (29,6 %), Bulharsku a Německu, opačné pozice zaujímají poměry ve Francii (9,3 %), v Portugalsku (8,8 %), Lucembursku a v Irsku.

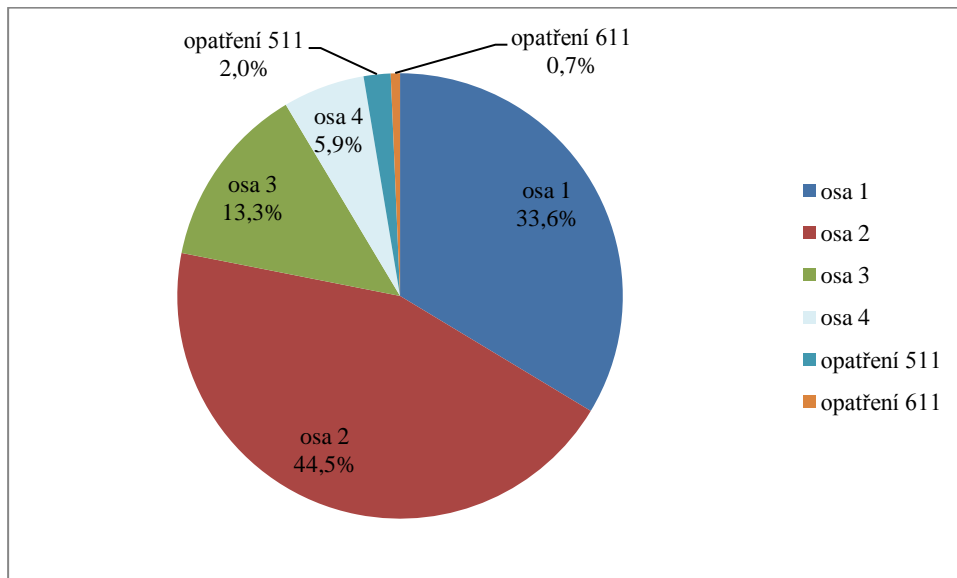
Na tomto příkladě, kdy byla do tematických os I až III započítány i příslušná opatření z osy IV (411, 412, 413) a zároveň nebyla započtena opatření 421 a 431 (protože

přispívají jako horizontální opatření do cílů všech tří tematických os), můžeme dokumentovat důležitost důkladného vymezení toho, jaká opatření jsou do kterých os kalkulována.

Držíme-li se rozdělení opatření do všech čtyř os a nezapočítávání opatření 411, 412, 413 do os I až III, ale do osy IV (následující graf), docházíme ke značným rozdílům v podílech.

Graf 2: Podíl os a opatření 511 a 611 na úrovni EU-27 na celkovém příspěvku EAFRD na roky 2007-2013

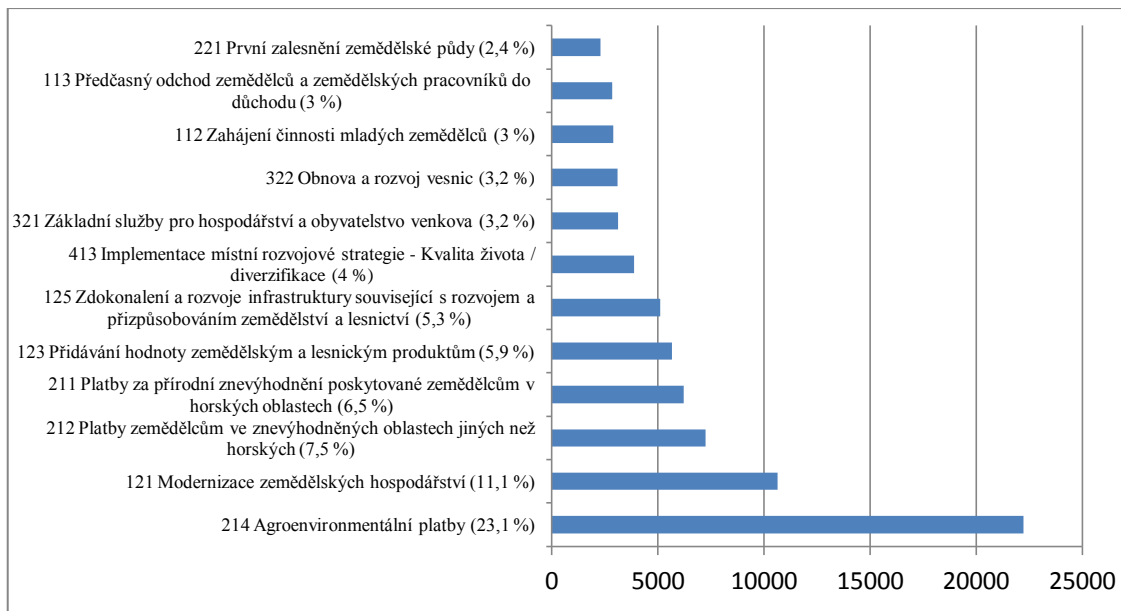

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010*. Str.142

3.5.6 Rozdělení příspěvku fondu EAFRD dle opatření a jejich význam

Základem každé osy jsou vymezená opatření s příslušným trojčíselným kódem, jejich seznam je spolu s finanční alokací uveden v tabulce v příloze č. 7. Soubor zahrnuje celkem 43 opatření (mimo opatření 511 – Technická pomoc), dále dvě dodatečná opatření pro Bulharsko a Rumunsko – „143 Poskytování poradenských a školicích služeb pro zemědělce“ a „611 Příplatky k přímým platbám“. Z níže uvedeného grafu můžeme sledovat, jaká jsou v zemích EU-27 nejvýznamnější opatření, dle procentního podílu na příspěvku z EAFRD.

Graf 3: Nejvýznamnější opatření dle příspěvku EAFRD na roky 2007-2013

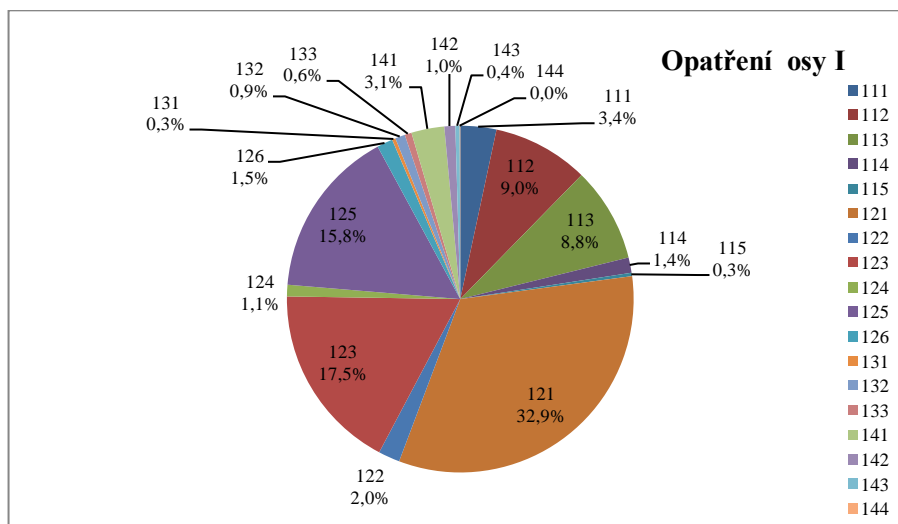

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.* Str.142.

Jednoznačně nejvýznamnějším opatřením v zemích EU-27 je podle podílu příspěvku z fondu EAFRD opatření „214 – Agroenvironmentální platby“ s (23,1 %), následované opatřením „121 – Modernizace zemědělských hospodářství“ a další.

Zaměříme-li se přímo na jednotlivé osy, zjistíme a v grafech zdokumentujeme významnost jednotlivých opatření konkrétní osy z hlediska příspěvku z EAFRD.

Graf 4: Významnost opatření osy I, dle příspěvku EAFRD na roky 2007-2013

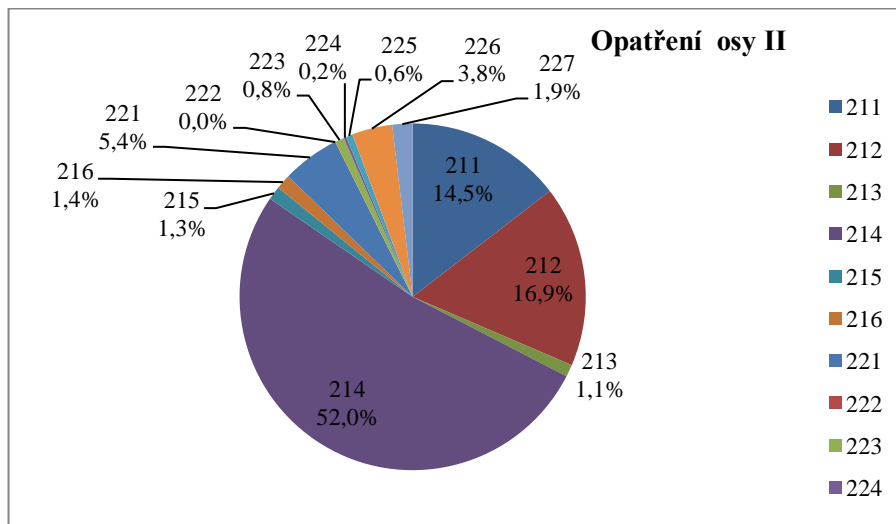

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.* Str.143.

Jednoznačně nejvyšší význam (32,9 %) má v rámci osy I opatření „121 – modernizace zemědělských hospodářství“. Další v pořadí jsou opatření „123 – Přidávání hodnoty zemědělským a lesnickým produktům“ a „125 - Zdokonalení a rozvoje infrastruktury související s rozvojem a přizpůsobováním zemědělství a lesnictví“.

Graf 5 nás přenáší k posouzení významnosti jednotlivých opatření v rámci osy II dle příspěvku z fondu EAFRD.

Graf 5: Významnost opatření osy II, dle příspěvku EAFRD na roky 2007-2013

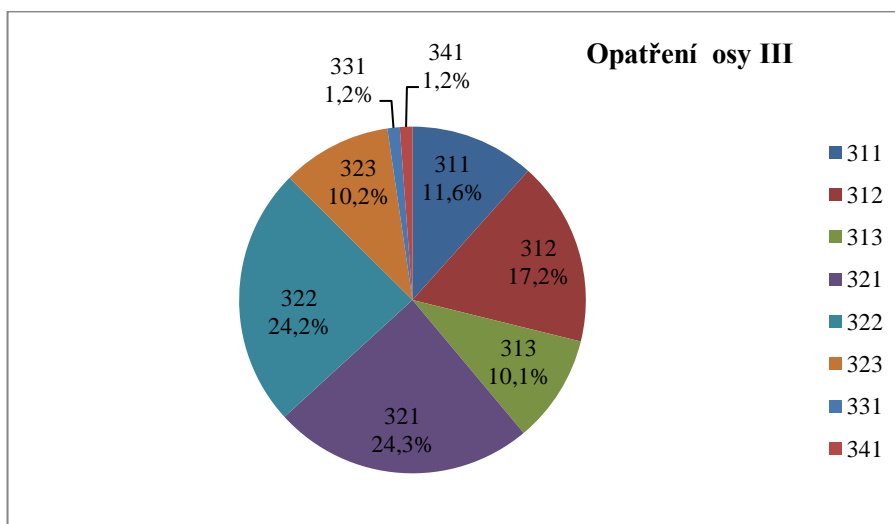

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010*. Str.143.

Nejvýznamnějším opatřením z osy II je „214 – Agroenvironmentální platby s 52 % z příspěvku pro celou osu II. Jedná se současně i o celkově nejvýznamnější opatření v rámci celého rozdělení fondu EAFRD.

Významnost opatření osy III dokumentuje následující graf.

Graf 6: Významnost opatření osy III, dle příspěvku EAFRD na roky 2007-2013

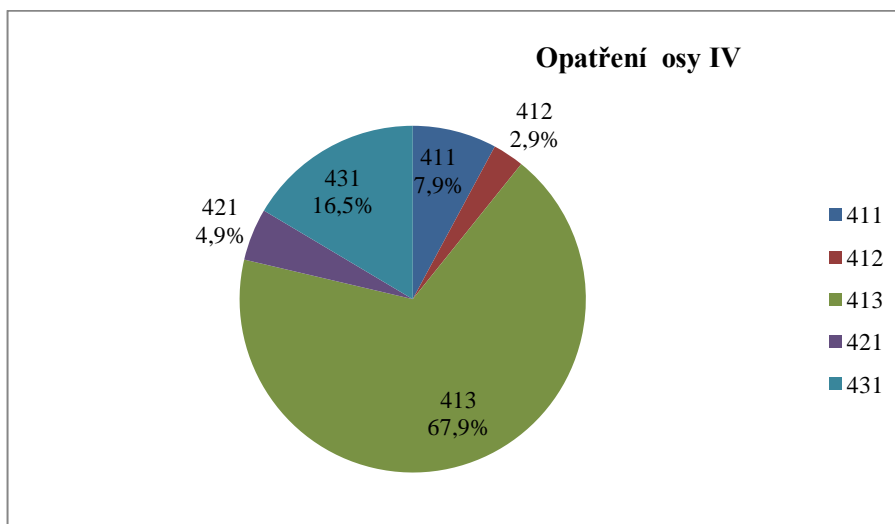

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.* Str.143.

U opatření osy III máme přibližně stejný podíl u dvou opatření – „321 - Základní služby pro hospodářství a obyvatelstvo venkova“ a „322 - Obnova a rozvoj vesnic“.

Osa IV (v grafu č. 7) a její opatření „413 - Implementace místní rozvojové strategie - Kvalita života / diverzifikace“ svým vysokým podílem doplňuje opatření osy III.

Graf 7: Významnost opatření osy IV, dle příspěvku EAFRD na roky 2007-2013

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.* Str.143.

Zajímavý pohled nám nabídne hodnocení provedené u vybraných zemí EU, které je uvedeno v kapitolách 4.3., 4.4. a 4.5. této práce.

3.6 Kvalita života v rámci programů rozvoje venkova

V návaznosti na další obsah této práce zamíříme do oblasti kvality života ve vztahu k rozvoji venkova. Pojem kvalita života je prostoupen osami III a IV všech programů rozvoje venkova. Co to však ona „kvalita života“ znamená v širší souvislosti a ve vztahu k rozvoji venkova? Odpovědí jsou následující odstavce.

V současnosti panuje spíše trend o zkoumání politik a postupů, které zvyšují blahobyt než pouze ekonomický růst. Tradiční metody měřené ekonomického pokroku založené pouze na zkoumání HDP jsou kritizované, protože tržně založené metody měření příjmů, bohatství a spotřeby jsou nedostačující pro zhodnocení „lidského blahobytu/pocitu pohody“⁴⁸. Metody musí být doplněny nefinančními ukazateli **kvality života**. Kvalita života je závislá na životních podmínkách lidí. Ty mají samozřejmě ekonomický rozměr, ale zahrnuje také jejich sociálních sítě, zdraví, smysl pro hodnoty a udržitelné prostředí. Kvalita života vychází ze „schopnosti prosperovat/vzkvétat“. V prostředí, kde jsou tyto faktory, které podporují lidský blahobyt dostatečně rozšířené, se očekává, že se bude i lidem lépe dařit. Je zřejmé, že cílené činnosti osy III a IV programů rozvoje venkova poskytují prostředky pro přispění k poměrně širokému pojetí lidského blahobytu.

Existují různé způsoby zkoumání kvality života. Některé způsoby nahlíží na kvalitu života z pohledu subjektivního blahobytu, jiné argumentují, že je reprezentována schopností prosperovat, založené na schopnosti dosahování cílů, kterých si ceníme. Toto naznačuje základní nároky, které podporují onu schopnost prosperovat: od demokratických práv, k fyzickému a mentálnímu zdraví; od vzdělání k smysluplnému zaměstnání a sociálnímu životu. Třetí přístup je založen na poměrném rozdělení netržního zboží a služeb mezi různé skupiny. Neexistuje žádný jednoduchý způsob, jak kvalitu života měřit. Vždy je potřeba řady ukazatelů.

Kvalita života je **multidimenzionální**. To je i důvodem, proč jsou opatření os III a IV aktuálních programů rozvoje venkova často a úzce propojeny. Protože jde o opatření sociální, ekonomické a environmentální povahy, ale prováděná se snahou povzbudit pokrok směrem k udržitelnému rozvoji venkova, vztah mezi opatřením a ekonomickým dopadem nebo výstupem není snadné zjistit. Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech se předpokládá v rámci různých národních (regionálních) programů rozvoje venkova. V souvislosti s těmito programy kvalita života sestává z několika aspektů, např.

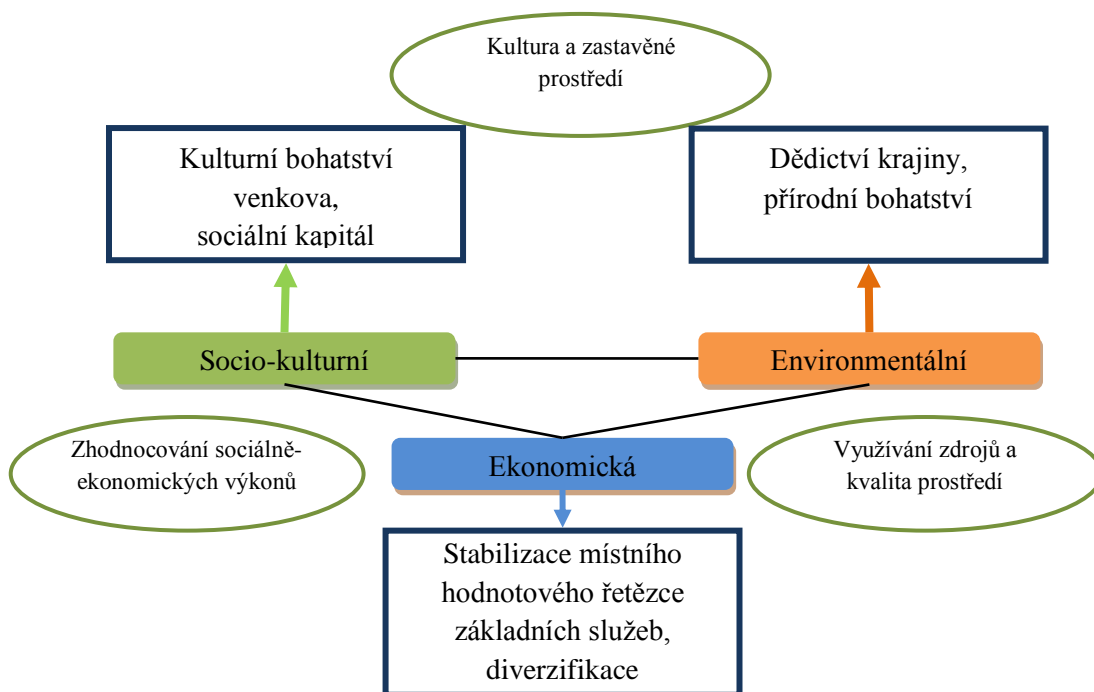
---

⁴⁸ V originále tzv. „human well-being“.

ekonomického blahobytu (prostřednictvím diverzifikace činností), zajištění základních životních podmínek, sociálních sítí vztahů a vazeb, stejně jako kulturní prostředí, které činí náš život příjemný a uspokojující.

Z uvedeného vyplývá, že kvalitu života můžeme uvažovat v podobě tří dimenzí, uvedených níže v obrázku.

Obrázek 3: Dimenze kvality života ve venkovských oblastech

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE. DG Agri. The European Evaluation Network for Rural Development: *Working Paper on Capturing impacts of Leader and of measures to improve Quality of Life in rural areas.* Str. 8.

Bližší si nyní charakterizujeme jednotlivé dimenze, které se skrývají pod pojmem **kvalita života ve venkovských oblastech.**

- Z **dimenze socio-kulturní a služeb** vyplývá, že aspekty sociálního kapitálu a kulturního kapitálu/dědictví jsou důležité. To zahrnuje jak nefinanční/měkké faktory jako komunitní život, tradice, sociální infrastrukturu a soudržnost, tak i materiální/tvrdé faktory jako budovy, infrastrukturu v kontextu obnovy vesnice. Obsahuje také základní služby pro kulturní a volnočasové aktivity a pro venkovskou populaci obecně.
- **Environmentální dimenze** kvality života zahrnuje lidský blahobyt vzniklý v důsledku zachování a obnovy životního prostředí a kulturního dědictví

venkova. Bere v úvahu, že vývoj životního prostředí bude mít dopad na aktivity obyvatel a globální blahobyt v daném území. Koncepce životního prostředí zahrnuje nejen biofyzikální faktory a jejich vzájemné působení, ale i faktor zastavěného prostředí a interakce mezi různými systémy. V posledních dvaceti letech se pojem „životní prostředí“ rozrostl z důvodu přijetí konceptu trvale udržitelného rozvoje včetně posouzení systému zranitelnosti a odolnosti.

- **Ekonomická dimenze** kvality života znamená přiměřenost a zabezpečení příjmů v takové úrovni, aby byly zajištěny zároveň základní potřeby a práva jako přístup ke vzdělání, sebeurčení, demokracii za současné nepřítomnosti větších rozdílů. Ekonomická dimenze by měla zůstat v souladu se zaměřením programů rozvoje venkova, to je cestovní ruch, řemesla a nabídka venkovských zařízení občanské vybavenosti. Tyto činnosti jsou rostoucími odvětvími v mnoha regionech a nabízí tak příležitost pro diverzifikaci činností mimo zemědělství a rozvoj mikro-podnikání v rámci hospodářství venkova. Výše zmíněné může zajišťovat domácnostem na venkově nové ekonomické příležitosti.⁴⁹

---

⁴⁹ EVROPSKÁ KOMISE. DG Agri. The European Evaluation Network for Rural Development: *Working Paper on Capturing impacts of Leader and of measures to improve Quality of Life in rural areas*. Str. 8-9.

4 ANALYTICKÁ ČÁST

Obsahem následující kapitoly je analýza a srovnání využívání fondu EAFRD. První částí bude představení venkovského prostoru EU.

4.1 Venkovský prostor EU

Na základě vyhodnocování společné zemědělské politiky (SZP) a rostoucímu významu pilíře rozvoje venkova, publikuje Evropská Komise (Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova) počínaje rokem 2006 každoroční zprávu o rozvoji venkova. Nyní si tedy představíme statistické a ekonomické údaje o rozvoji venkova, které uvádí zpráva za rok 2010. Všechny statistické údaje jsou vztaženy k roku 2007 a je využito již nového rozdělení typologie venkovských regionů z roku 2010, není-li uvedeno jinak.⁵⁰

4.1.1 Význam venkovských oblastí

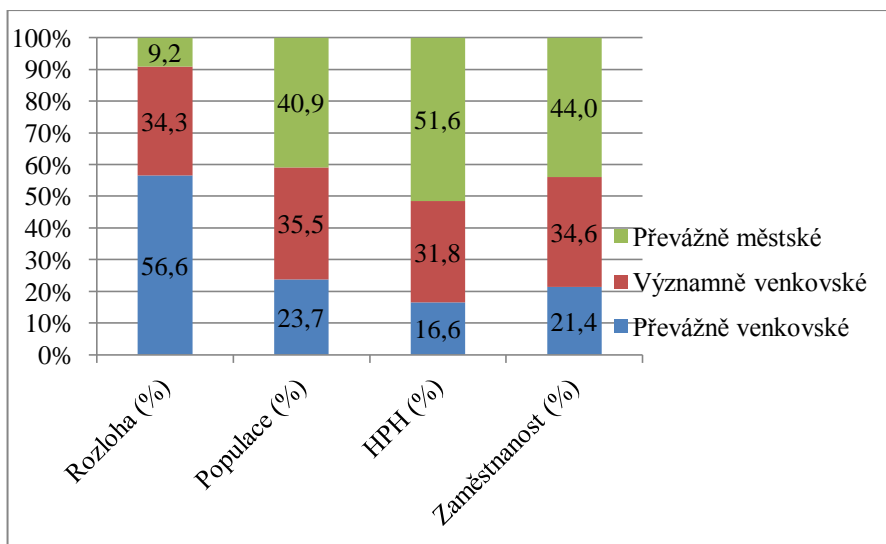
V zemích EU-27 představují k roku 2007 venkovské regiony (převážně venkovské a významně venkovské regiony) 91 % území a 59 % populace. O tom, že jsou venkovské regiony z hlediska velikosti významné, nás přesvědčí fakt, že 58 % území EU-27 (na kterém žije 24 % populace) bylo tvořeno převážně venkovskými regiony. Rozmístění regionů je napříč Evropou různé. Můžeme jmenovat státy s převažujícími městskými regiony – Belgie, Nizozemí, Malta, nebo státy s převládajícími venkovskými regiony – Irsko, Slovinsko a Finsko. I přes to, že se ekonomická aktivita koncentruje spíše do městských regionů, venkovské regiony generují 48 % hrubé přidané hodnoty (HPH) v EU-27 a zajišťují 56 % zaměstnanosti. U nových členských zemí jsou tyto hodnoty ještě vyšší – 66 % a 75 %. Podrobnosti k hodnotám nalezneme v grafu níže.

---

⁵⁰ EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.*

Graf 8: Znázornění významu venkovských regionů EU dle rozlohy, populace, HPH a zaměstnanosti v roce 2007

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.* Str.12.

4.1.2 Socio-ekonomická situace venkovských oblastí

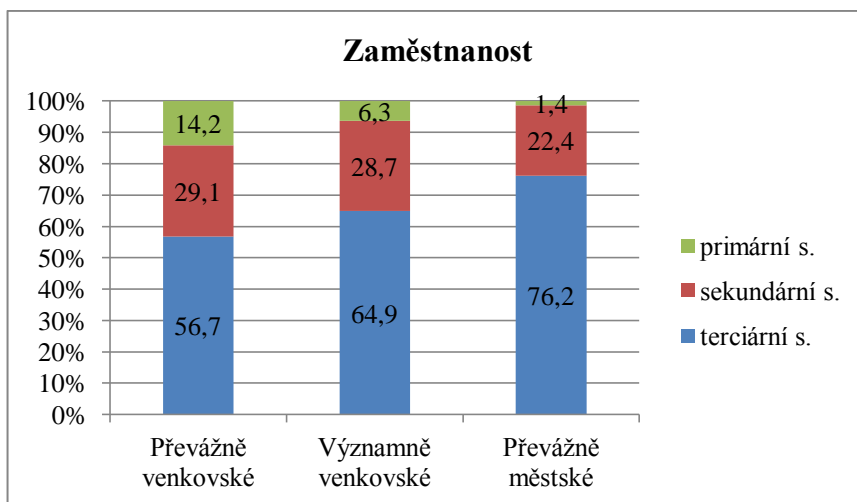
Většina venkovských regionů je typická nízkou hustotou obyvatelstva. Na úrovni EU-27 se pohybuje v rozmezí 48 obyvatel/km² v převážně venkovských regionech po 514 obyvatel/km² v převážně městských regionech. Věková struktura populace se v roce 2007 významně neliší podle typů regionů, i když častěji je vyšší podíl obyvatel ve věku 15-64 let v převážně městských regionech, zatímco podíl starších obyvatel ve věku nad 65 let je mírně vyšší v převážně venkovských regionech.

Hrubý domácí produkt na obyvatele byl dle průměrů za roky 2005, 2006 a 2007 vyšší v městských regionech než ve venkovských. Na úrovni EU-27 reprezentovaly příjmy na obyvatele ve venkovských oblastech (převážně a významně venkovských regionech) celkem 83 % průměru Evropské unie. Rozpětí příjmů bylo od 98 % v zemích EU-15, do 45 % u zemí EU-12 (nové členské státy). Velký rozdíl mezi převážně venkovskými regiony a převážně městskými regiony je hlavně v zemích EU-12. Zde se i přes růst, ve venkovských regionech prohlubuje propast mezi příjmy na obyvatele v městských regionech.

V oblasti struktury zaměstnanosti a struktury ekonomiky představuje k roku 2007 primární sektor 9% podíl na zaměstnanosti a 3% podíl na HPH ve venkovských oblastech zemí EU-27. Vyšší podíly – 12 % na zaměstnanosti a 6 % na HPH reprezentují převážně a významně venkovské regiony u nových členských zemí. Protože nejen obecně, ale

dokonce i ve venkovských regionech se většina ekonomických aktivit pojí k sektoru služeb, klesl v letech 2002-2007 relativní význam priméru v ekonomice o 1,9 % u zaměstnanosti a o 0,8 % u tvorby HPH ku prospěchu služeb. Podíl u zaměstnanosti v sektorech ve venkovských regionech EU v roce 2007 zachycuje následující graf.

Graf 9: Podíl zaměstnanosti v sektorech ve venkovských regionech EU v roce 2007

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.* Str.15.

Míra zaměstnanosti (počítána jako podíl zaměstnaných ve věku 15-64 let z celkového počtu obyvatel této věkové kategorie) byla v zemích EU-27 nižší u převážně venkovských regionů, než u jiných oblastí – 62 % v převážně venkovských regionech oproti 67 % ve všech oblastech. V letech 2003-2007 byl rozdílný vývoj v zemích starých členů EU a nových členů, v zemích EU-15 obecně docházelo k růstu míry zaměstnanosti ve všech regionech, zatímco v zemích EU-12 byl růst pomalejší, nebo k němu dokonce na příkladu Rumunska nedocházelo vůbec.

Míra nezaměstnanosti (počítána jako podíl nezaměstnaných na celkovém aktivním obyvatelstvu) dosahovala v EU-27 ve všech třech typech regionů podobné hodnoty – okolo 9 %. Mezi zeměmi však existují značné rozdíly, např. v Dánsku byla míra nezaměstnanosti 6 %, ve Španělsku a Lotyšsku byla 18 %. Převážně venkovské regiony nejsou vždy nositeli nejvyšší míry nezaměstnanosti, především tomu tak je v zemích EU-15, kdežto v EU-12 je přesně opačná tendence. Pro všechny regiony byl společný pokles nezaměstnanosti v letech 2005-2008, který nyní přešel do růstu, převážně ve venkovských regionech.⁵¹

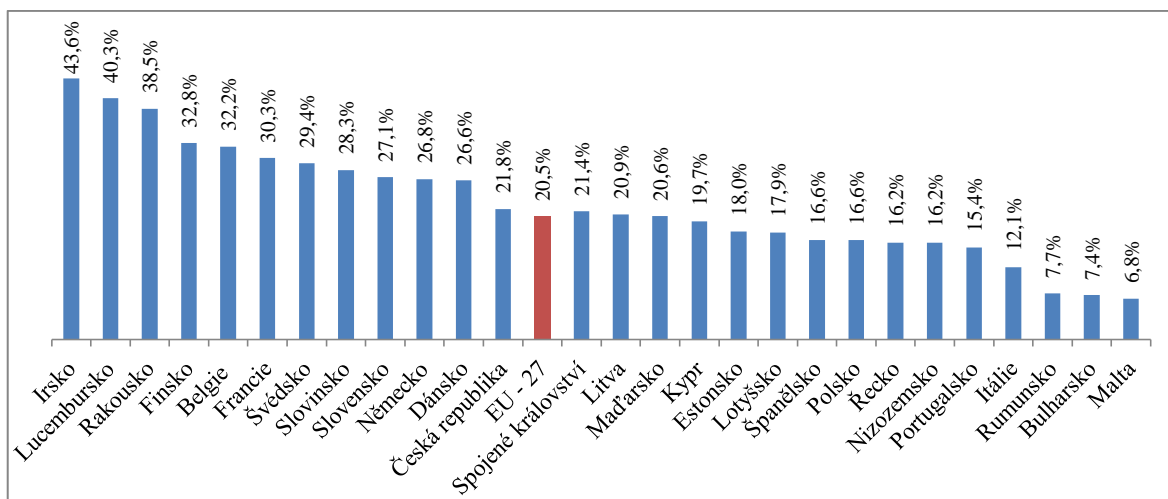
⁵¹ EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.* Str. 12-16.

4.2 Analýza využívání fondu EAFRD v EU

Finanční plnění ke konci roku 2009, srovnání s roky 2008, 2007

Ke konci roku 2009 byly evidovány požadované výdaje ve výši **19,73 mld. €** (v roce 2008 – 11,1 mld. €, v roce 2007 – 4,2 mld. €), což znamenalo **20,5 %** z finančního plánu 96,2 mld. € na celé období 2007-2013 (ke konci roku 2008 - 12 % z finančního plánu celého období, ke konci roku 2007 – 4,6 %). Plnění plánu neboli podíl mezi požadovanými výdaji a výdaji dle předem daného finančního plánu, se v členských zemích značně různí. Od nejvyšší hodnoty u Irsko – 43,6 % (rok 2008 – 31 %, rok 2007 – 16,9 %) po nejnižší hodnoty v Bulharsku a Maltě – 7,4 % (rok 2008 – 3 %, rok 2007 – 0 %) a 6,8 % u Malty (rok 2007 i 2008 – 0 %⁵²). Z grafu níže vidíme, že evropský průměr je na úrovni 20,5 %, ne všechny země však na něj dosáhli, nebo se mu spíše vůbec nepřiblížily. Například Česká republika se nad průměr zemí EU dostala teprve ve sledovaném období do konce roku 2009. Ostatní grafy (č. 11 a 12) dokreslují časový vývoj plnění plánu členských států ke konci roku 2008 a 2007.

Graf 10: Podíl kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2009* k finančnímu plánu na období 2007-2013 ve členských státech

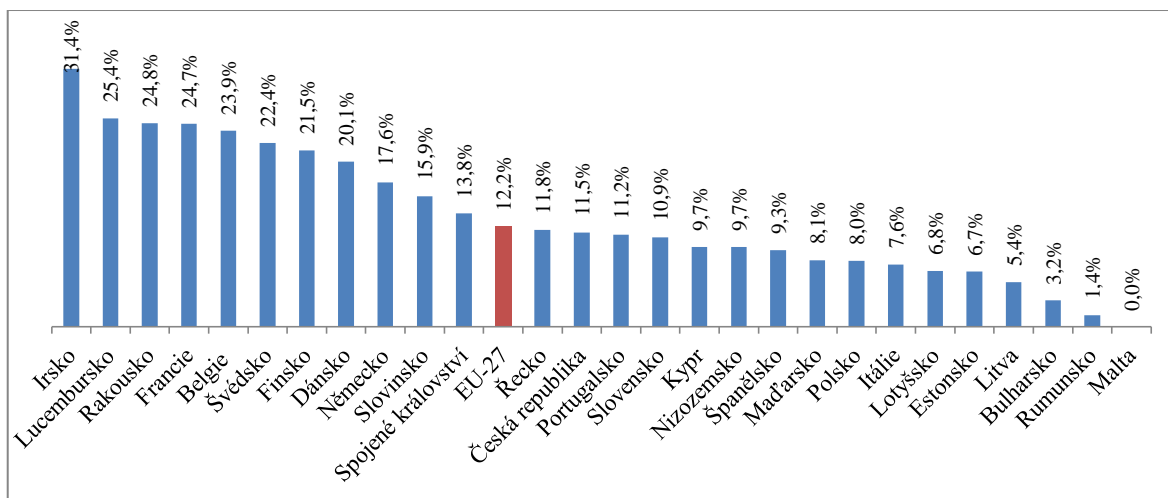

Zdroj: Upraveno dle EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010*. Str.146.

* - požadované výdaje za roky 2007-2009 zahrnují kvartály roku 2006 (Q4), roku 2007 (Q2, Q3, Q4), roků 2008 a 2009 (Q1, Q2, Q3, Q4)

⁵² Ke schválení programu rozvoje venkova Malty došlo až v 02/2008, začátek deklarace výdajů v roce 2009.

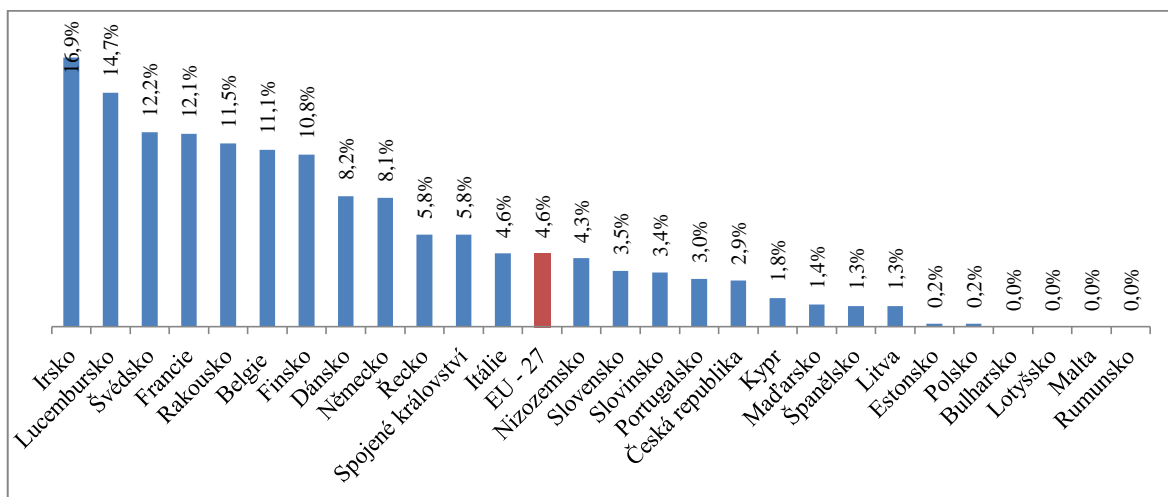
Graf 11: Podíl kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2008* k finančnímu plánu na období 2007-2013 ve členských státech

Zdroj: Upraveno dle EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2009*. Str.365.

* - požadované výdaje za roky 2007-2008 zahrnují kvartály roku 2006 (Q4), roku 2007 (Q2, Q3, Q4), roku 2008 (Q1, Q2, Q3, Q4)

Graf 12: Podíl kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2007* k finančnímu plánu na období 2007-2013 ve členských státech

Zdroj: Autorka dle EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2008*. Str.378.

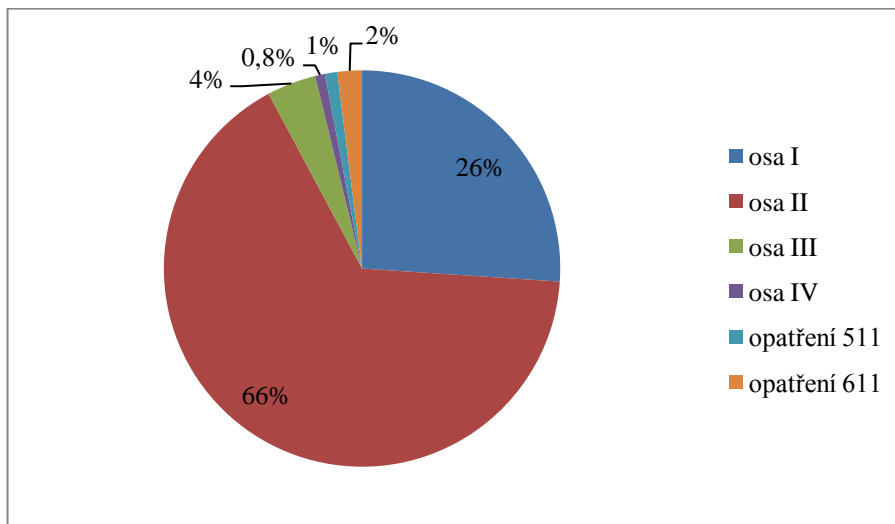
* - požadované výdaje za roky 2007 zahrnují kvartály roku 2006 (Q4), roku 2007 (Q2, Q3, Q4)

Finanční plnění dle jednotlivých os ke konci roku 2009, srovnání s rokem 2008

Zhodnotíme-li podíl jednotlivých os a opatření 511 a 611 u stejného datového souboru – kumulované požadované výdaje zeměmi EU-27 do konce roku 2009, z grafu č.13 vyčteme, že z celkového objemu (19,73 mld. €, v roce 2008 – 11,1 mld. €) bylo prozatím zdaleka nejvíce výdajů na **osu II** – 66 % (ke konci roku 2008 – 75 %). Na **osu I**

bylo požadováno 26 % (ke konci roku 2008 - 20%) výdajů, na **osu III** – 4 % (ke konci roku 2008 - 2%) na **osu IV** – 0,8 % (ke konci roku 2008 – 0,2 %) a na opatření 511 a 611 šlo o 1 %, respektive 2 % z celkového objemu.

Graf 13: Podíl kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2009* k finančnímu plánu na období 2007-2013 dle jednotlivých os a opatření 511 a 611 na úrovni EU-27

Zdroj: Upraveno dle EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010*. Str.148.

* - požadované výdaje za roky 2007-2009 zahrnují kvartály roku 2006 (Q4), roku 2007 (Q2, Q3, Q4), roků 2008 a 2009 (Q1, Q2, Q3, Q4)

Finanční plnění dle jednotlivých os ke konci roku 2010

Dostupné údaje⁵³ o stavu finančního plnění ke konci roku 2010 opět ukazují jako nejvyšší výdaje za osu II, která je s velkým odstupem následována osou I, III a IV. Tyto údaje se však liší od poměrů výdajů na osy, které vychází z finančního plánu na období 2007-2013. Z hlediska souladu s finančním plánem na celé programovací období je pozitivní, že při srovnání průměrů předchozích let, jsou výdaje v roce 2010 více vyvážené svými podíly mezi osami a blíží se více hodnotám finančních plánů.

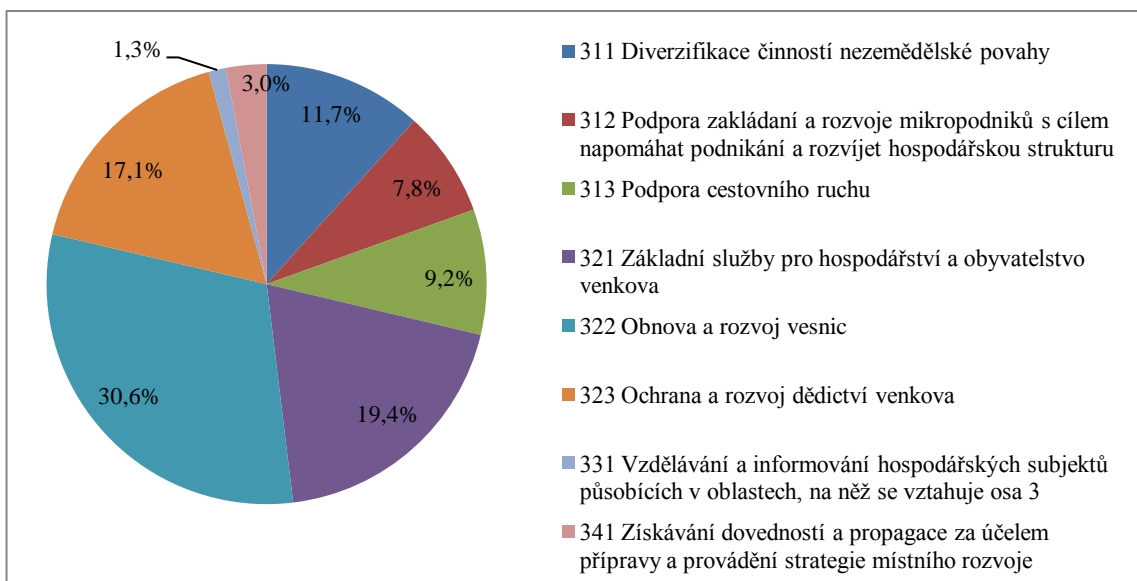
4.2.1 Využívání fondu EAFRD pro rozvoj obcí v EU, dle osy 3

Ke konci roku 2009 mezi evidovanými požadovanými výdaji byla zastoupena opatření osy III v poměrech, dle grafu níže, následovně: námi dále zkoumané opatření „**322 – Obnova a rozvoj vesnic**“ mělo nejvyšší podíl 30,6 % na dosud deklarovaných

⁵³ EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *4. Finanční zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě o Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova (EZFRV). Rozpočtový rok 2010*. Str. 13.

výdajích. Druhé nejvyužívanější opatření bylo „**321 - Základní služby pro hospodářství a obyvatelstvo venkova**“ s 19,4 %.

Graf 14: Podíl kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2009* k finančnímu plánu na období 2007-2013 dle jednotlivých opatření osy III na úrovni EU-27

Zdroj: Upraveno dle EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010*. Str.149.

* - požadované výdaje za roky 2007-2009 zahrnují kvartály roku 2006 (Q4), roku 2007 (Q2, Q3, Q4), roků 2008 a 2009 (Q1, Q2, Q3, Q4)

4.3 Analýza využívání fondu EAFRD v České republice

4.3.1 Venkovský prostor v ČR

Venkovské regiony v České republice

Dle původní metodiky OECD, by pouze město Praha (jako kraj) náleželo do **převážně městské oblasti**, kraj Vysočina do **převážně venkovské oblasti** a ostatní kraje do kategorie **významně venkovských oblastí**. Toto vymezení regionů bylo použito v Národním strategickém plánu pro rozvoj venkova a v Programu rozvoje venkova v tom smyslu, že Společná zemědělská politika má působnost v regionech převážně i významně venkovských (smíšených), tedy na celém území ČR kromě Prahy. **Významně a převážně venkovské regiony** v ČR potom představují 9 050 006 obyvatel, tj. **88,6 %** obyvatel ČR a rozlohu 78 370 km², tj. 99,4 % území ČR.

Charakteristiky venkovského prostoru ČR

Nyní zmíníme vlastnosti venkovského prostoru^{54,55,56,57}, ne pouze ve vztahu k zemědělství jako hlavní hospodářské činnosti, ale spíše ve vztahu ke kvalitě života a rozvoji obce.

- Poměrně hustá síť pozemních komunikací, která umožňuje napojení na spádová centra. Negativní je naopak stav místních komunikací a komunikací III. třídy.
- Rovnoměrně rozmístěná městská sídla, která tvoří spádové oblasti – přirozená centra pro venkovské regiony.
- Různý standard bydlení, bytové fondu. Úměrně blízkosti městského centra standard bydlení roste a naopak. Tomu odpovídá i celková atraktivita těchto sídel. Základní občanskou vybaveností disponuje 62 % venkovských obcí.
- Technická infrastruktura ve venkovských obcích se postupně zlepšuje. V roce 2004 byly rozvody veřejné vodovodní sítě ve více než 80 % obcí (v 63,7 % u obcí do 199 obyvatel). Rozvoj je však podmíněn budováním čistíren odpadních vod. Poměrně nízký je stále podíl obcí s kanalizační sítí zakončenou čistírnou odpadních vod – 26,1 % a u nejmenších obcí pouhých 7,7 %.
- Značná atraktivita venkova z hlediska cestovního ruchu, potenciálu krajiny a přírodního a kulturního dědictví, naopak však nedostatečná infrastruktura pro toto využití (ubytovací, stravovací a informační služby neodpovídající standardům EU).
- Nedostatečná dopravní obslužnost venkovských obcí, především v periferních oblastech, značně vzdálených od hlavních páteřních dopravních sítí. Omezení spojů ovlivňuje negativně dojížděku do zaměstnání, do škol.
- Nízká výtěžnost daní, nedostatek financí pro řešení problémů obce, horší postavení při konkurenčním boji o získávání dotací z EU, ze státního rozpočtu.
- Nižší podíl obyvatel v produktivním věku (70,8 %) je typický pro venkovské regiony, nejnižší podíl (66,5 %) je pak v obcích nejmenších do 100 obyvatel. Vylidňování venkova se částečně pozastavilo, ale za cenu výstavby satelitních

---

⁵⁴ MMR ČR: *Strategie regionálního rozvoje České republiky*. Str. 26-29

⁵⁵ Mze ČR: *Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky pro období 2007-2013*. Str. 6.

⁵⁶ Mze ČR: *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013*. Str. 27.

⁵⁷ EVROPSKÁ SÍŤ PRO ROZVOJ VENKOVA: *Rural Development Programme summary information Czech Republic*. Str. 1-2.

zástaveb. I nadále však probíhá migrace mladých lidí za zaměstnáním do měst a dochází ke stárnutí venkovské populace.

- Dobré pokrytí vysokorychlostním internetem (90 % území v roce 2005), není na venkově využíváno však příliš často – toto připojení využívá jen 3,8 % z celkové populace.

Program rozvoje venkova ČR – strategické cíle, očekávané dopady/výstupy politiky

Rozvoj venkova v České republice spadá do gesce **Ministerstva zemědělství ČR**. Politika rozvoje venkova je definována v **Národním strategickém plánu rozvoje venkova ČR** a jediným **Programem rozvoje venkova ČR** (PRV), které svým rozsahem pokrývají celou zemi. Strategie České republiky pro rozvoj venkova vychází z hlavních priorit EU, s důrazem na zvyšování ekonomického růstu, vytváření pracovních příležitostí a udržitelný ekonomický rozvoj. Nový revidovaný dokument PRV byl schválen v roce 2010 a zohledňuje změny dle kontroly stavu SZP, modulace a balíčku evropské hospodářské obnovy.

Strategické cíle se zaměřují na faktory, které brání rozvoji venkova a reagují na dlouhodobé úkoly, jako změna klimatu, nepříznivý demografický vývoj ve venkovských oblastech. Strategické cíle zahrnují:

- Mobilizaci lidských, finančních, fyzických a přírodních zdrojů ve venkovských oblastech s cílem zlepšit konkurenceschopnost zemědělství;
- Diverzifikaci zemědělských komodit na výrobu kvalitních potravin, tradičních řemesel, venkovskou turistiku a další konkurenceschopnější nezemědělské výroby a služby;
- Zlepšení venkovského prostředí, přírodního dědictví a hospodaření s lesy;
- Zlepšení infrastruktury na venkově, sociálních služeb a kvality života obecně;
- Tvorbu pracovních míst, stabilizaci venkovského obyvatelstva a výroby a využívání energie z obnovitelných zdrojů.

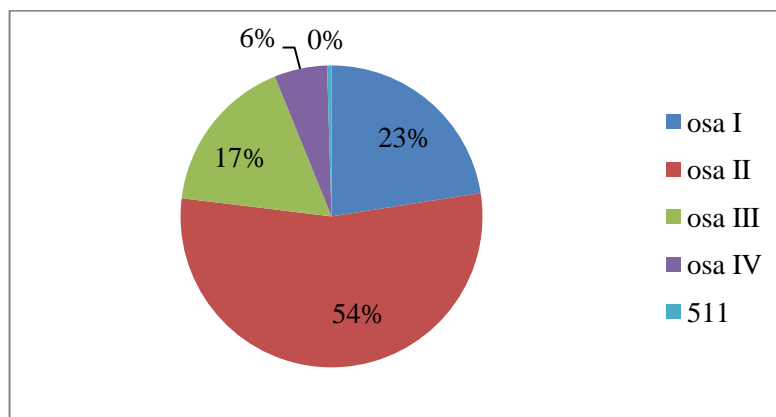
V programu rozvoje venkova je dle hodnocení ex-ante dostatečná rovnováha mezi opatřeními a výstupy, zejména s ohledem na rovnováhu mezi přírodou a životním prostředím (osa II) a na druhé straně mezi konkurenceschopností podnikání (osa I a III). V tomto období by měla podpora nezemědělské diverzifikace, mikro-podniků, venkovské

infrastruktury a obnovy vesnic vytvořit nová pracovní místa (indikátor dopadu) a určitý počet obyvatel bude těžit přímo/nepřímo z těchto typů opatření (indikátor výsledku).⁵⁸

Významnost os dle rozdělení příspěvku z EAFRD v ČR, nám ukazuje graf níže.

Graf 15: Rozdělení příspěvku EAFRD dle os v České republice

Zdroj: vlastní zpracování dle EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.*

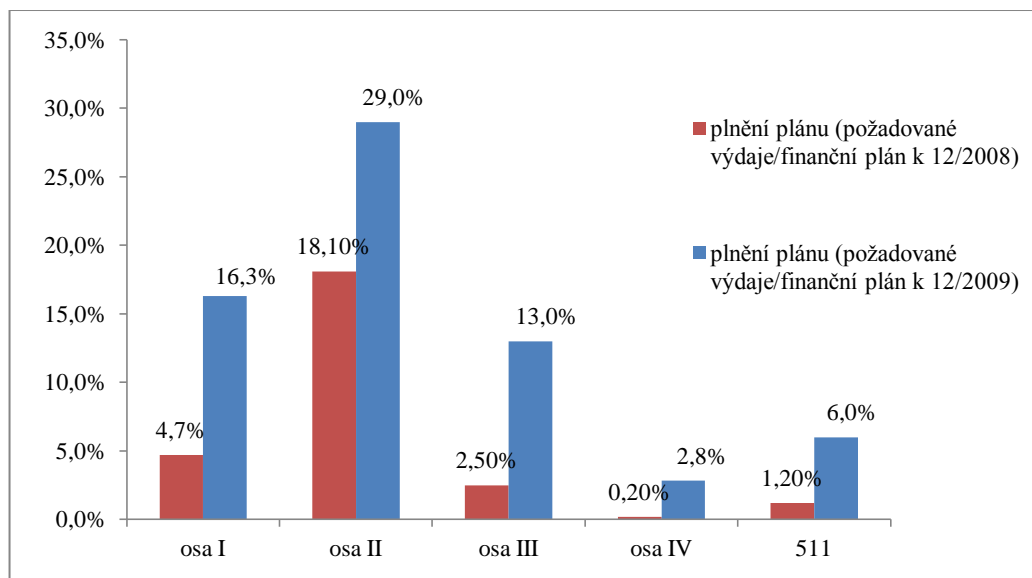
Z grafu č. 15 vidíme, že Česká republika patří mezi státy, které dávají v rozdělení příspěvků dle os důraz na opatření z osy II – 54 %. Dále osa I má podíl 23 %, osa III podíl 17 % a osa IV podíl 6 %.

Čerpání prostředků z fondu EAFRD v ČR ke konci roku 2009

Plnění plánu neboli podíl mezi kumulovanými požadovanými výdaji a výdaji dle předem daného finančního plánu, se v členských zemích značně různí. Jeho stav v ČR přibližuje následující graf.

⁵⁸ EVROPSKÁ SÍŤ PRO ROZVOJ VENKOVA: *Rural Development Programme summary information Czech Republic*. Str. 1-2.

Graf 16: Podíl kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2009* a 2008 k finančnímu plánu na období 2007-2013 dle jednotlivých os a opatření 511 v České republice

Zdroj: vlastní zpracování dle EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.*

* - požadované výdaje za roky 2007-2009 zahrnují kvartály roku 2006 (Q4), roku 2007 (Q2, Q3, Q4), roků 2008 a 2009 (Q1, Q2, Q3, Q4)

I přes pomalejší nástup do programovacího období 2007-2013 se ČR povedlo v druhém ze sledovaných období dosáhnout evropského průměru podílu čerpání k finančnímu plánu. Podíly u všech os značně vzrostly v porovnání roků 2008 a 2009. Nejrychleji ČR čerpala prostředky z osy II, kdy ke konci roku 2009 dosáhla míra plnění plánu 29 %, osa I dosáhla na 16,3 %. Země patrně zhodnotila i své zkušenosti z předstupního programu SAPARD a z přechodného období let 2004-2006.

4.4 Analýza využívání fondu EAFRD v Rakousku

4.4.1 Venkovský prostor v Rakousku

Venkovské regiony v Rakousku

Venkovské oblasti v Rakousku, a to nejen díky své ploše v rámci území státu, ale také pro jejich funkci obytné oblasti, mají velký význam.

Metodika OECD klasifikace venkova regionů určuje, že **78 %** obyvatel Rakouska žije v regionech, které lze obecně popsat jako venkovské. **47 %** žije v **převážně venkovských**

regionech, dalších 31 % v tzv. významně venkovských regionech. Pouze 22 % obyvatel pak žije v převážně městském regionu (region Vídeň a Rheintal ve Vorarlbergsku).⁵⁹

Charakteristiky venkovského prostoru Rakouska

Rakouská republika zahrnuje devět spolkových zemí. Pokrývá plochu 83 858 km², z čehož 60 % jsou alpské horské oblasti. Méně příznivé oblasti pokrývají téměř 80 % celkové plochy země a asi 70 % obhospodařované zemědělské půdy. Rakouský Program rozvoje venkova uvádí, že 78 % z obyvatelstva žije ve venkovských oblastech, což znamená 76 % všech pracovních míst. Podle údajů z roku 2005 přibližně 189 590 zemědělských podniků spravovalo cca 7,5 milionů hektarů orné půdy, které odpovídá 90 % z celkové plochy Rakouska. Z údajů Programu rozvoje venkova vyplývá, že 3,9 % rakouského obyvatelstva pracuje v zemědělství a lesnictví a produkuje tím 1,9 % z celkového rakouského HDP. Z tohoto důvodu, je rakouská zemědělská struktura malá a poměrně slabá, pokud jde o mezinárodní konkurenceschopnost tohoto sektoru. To však může být výhodou pro strategické cíle, jako je zachování krajiny, zachování a rozvoj krajinné rozmanitosti. Z hlediska regionálního hospodářského pohledu, je rozmanitost venkovských podniků nezbytným předpokladem pro venkovské obce, a jako taková je významným příspěvkem k regionálnímu oživení.

- Rakouský venkov je považován za atraktivní a je velmi populární mezi zahraničními turisty především z důvodu rozsáhlých rekreačních možností. Tomu odpovídá vysoká úroveň (agro)-turismu a značné kulturní dědictví.
- Další předností je silný (ekologický) potravinářský průmysl, i když pro využití jeho potenciálu jsou nutná jeho značná povzbuzování. Potravinářský průmysl tvoří malé procento vývozních produktů země, protože zpracování zemědělských produktů je stále na nízké úrovni.
- Vysoká hodnota přírody a čisté životní prostředí jsou stále silnou stránkou venkova, biodiverzita, přírodní a kulturní hodnoty krajiny zůstávají však výzvou, z důvodu možné hrozby konfliktu s ekonomickým využitím horských oblastí.
- Zemědělství a lesnictví jsou hlavní hnací silou udržitelného rozvoje.

---

⁵⁹ Bundesministerium für Land und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft: *Österreichisches Programm für die Entwicklung des Ländlichen Raums 2007-2013 – Fassung nach 5. Programmänderung*

- Strukturální problémy existují např. v oblasti malých farem a související hrozbou vyliďňování odlehlých venkovských oblastí.⁶⁰

Program rozvoje venkova Rakouska – strategické cíle, očekávané dopady/výstupy politiky

Politika rozvoje venkova je v Rakousku v gesci **Spolkového ministerstva zemědělství, lesnictví, životního prostředí a vodního hospodářství**. Politika rozvoje venkova je definována v **Rakouském národním strategickém plánu pro rozvoj venkova** a jediným **Rakouským programem rozvoje venkova**, které svým rozsahem pokrývají celou zemi. Tato politika má za cíl zabezpečovat multi-funkční, udržitelné a konkurenceschopné zemědělství a lesnictví v prosperujících venkovských oblastech. Nový dokument PRV byl revidován v roce 2009 a zohledňuje změny dle kontroly stavu SZP, modulace a balíčku evropské hospodářské obnovy.⁶¹

Strategické cíle rakouského PRV můžeme shrnout ve třech tematických oblastech⁶²:

- Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví (opatření přispívající především na snižování nákladů a restrukturalizaci a modernizaci zemědělství);
- Udržitelné využívání přírodních zdrojů a ochrana kulturní krajiny. Zemědělství, se značným podílem v ekologické formě farmaření, lesnictví hrající významnou roli v efektivním řízení přírodních zdrojů;
- Zachování a rozvoj atraktivních a důležitých venkovských oblastí zlepšením ekonomické situace a pohody (blahobytu) venkovských komunit.

Očekávané výsledky a dopady z aktualizovaného PRV zahrnují např. zlepšení konkurenceschopnosti odvětví mléka (opatření 215 – cílovou hodnotou je 500 podpořených podniků), marketing/zpracování související podpory (opatření 123 – cíl je 10 podpořených podniků). Opatření 215 má cíl 18 000 farem, které obdrží podporu na zlepšení životních podmínek zvířat. Podpora 70 akcí s celkovým objemem investic 75 000 € na zakládání a modernizaci infrastruktury pro širokopásmové připojení internetu.⁶³

---

⁶⁰ EVROPSKÁ SÍŤ PRO ROZVOJ VENKOVA: *Rural Development Programme summary information Austria*. Str. 1-2.

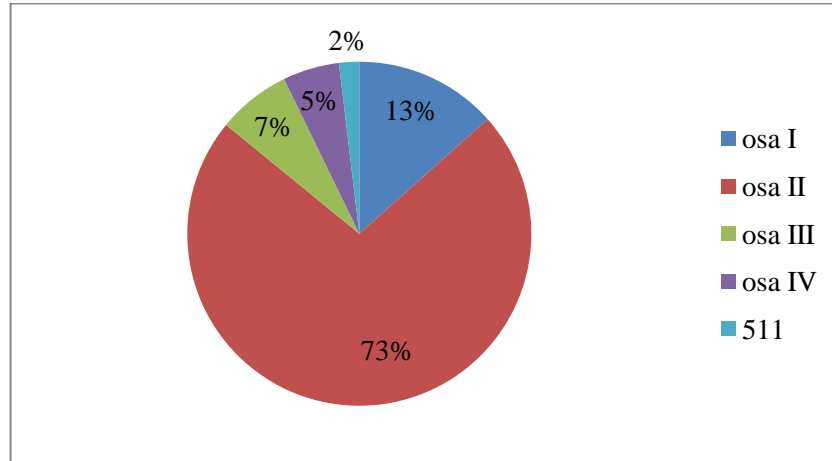
⁶¹ Tamtéž. Str. 1-2.

⁶² Tamtéž. Str. 2.

⁶³ Tamtéž. Str. 1-2.

Významnost os podle rozdělení příspěvku z fondu EAFRD nám znázorňuje graf níže.

Graf 17: Rozdělení příspěvku EAFRD dle os v Rakousku

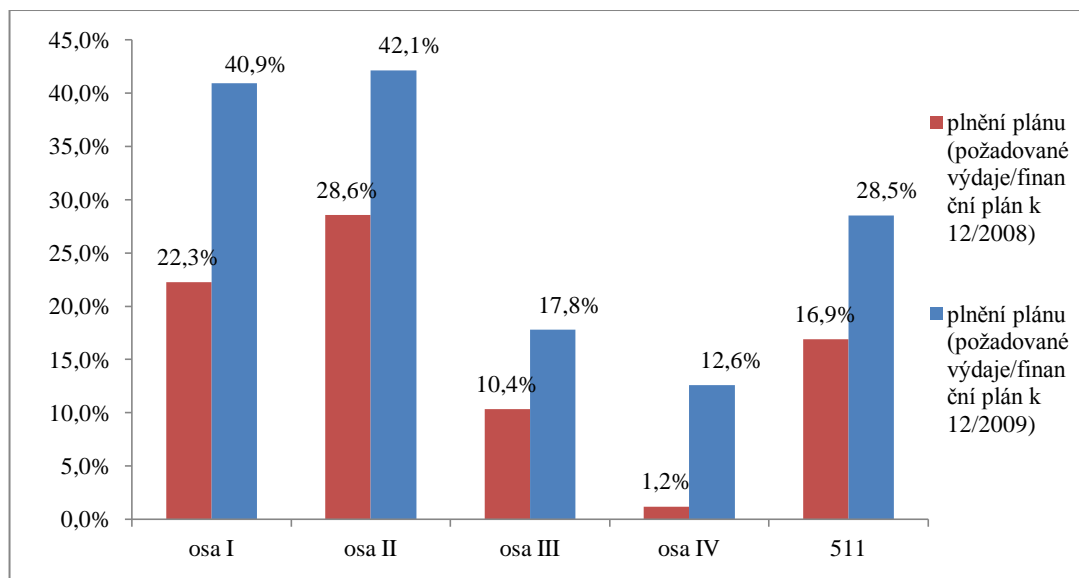
Zdroj: vlastní zpracování dle EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.*

Z grafu vidíme, že Rakousko patří mezi státy, které dávají v rozdělení příspěvků dle os přednosti opatření z osy II – 73 % (hlavně agroenvironmentální platby a platby pro znevýhodněné zemědělce v horských oblastech, což je, vzhledem ke geografickým podmínkám země, jasné). Dále osa I má podíl 13 %, osa III podíl 7 % a osa IV podíl 5 %.

Čerpání prostředků z fondu EAFRD v Rakousku ke konci roku 2009

Jak víme z dřívější části práce, Rakousko patřilo ve sledovaných obdobích roků 2007-2009 vždy mezi země, které měly vyšší podíl výdajů k poměru plánovaných výdajů na celé období (než byl průměr EU-27). Bylo tomu dosaženo především díky předchozím zkušenostem, díky vysokému významu opatření osy II, jejichž charakter čerpání je rychlejší než u jiných os. Více v grafu níže.

Graf 18: Podíl kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2009* a 2008 k finančnímu plánu na období 2007-2013 dle jednotlivých os a opatření 511 v Rakousku

Zdroj: vlastní zpracování dle EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.*

* - požadované výdaje za roky 2007-2009 zahrnují kvartály roku 2006 (Q4), roku 2007 (Q2, Q3, Q4), roků 2008 a 2009 (Q1, Q2, Q3, Q4)

Hranici 40 % překročilo čerpání u osy I a osy II. Ke konci roku 2010 se dá předpokládat u obou os dosažení hranice 50 %. Čerpání u ostatních ukazuje běžné rostoucí hodnoty.

4.5 Analýza využívání fondu EAFRD v Portugalsku

4.5.1 Venkovský prostor v Portugalsku

Venkovské regiony v Portugalsku

Definice venkovských oblastí⁶⁴ byla založena na konceptu OECD a přizpůsobena portugalské realitě. V Portugalsku (pevninská část), jsou za venkovské obce považovány následující:

1. Všechny obce v NUTS II klasifikované jako převážně městské, jsou považovány za venkovské, pokud jsou znevýhodněné.
2. Všechny obce v NUTS III klasifikované jako významně venkovské, jsou považovány za venkovské, pokud: a) jsou znevýhodněné, b) nejsou znevýhodněné,

⁶⁴ Ministry of Agriculture, Sea, Environment and Regional Planning. *National Strategic plan – Rural development 2007 – 2013 Portugal*. Str. 7-8.

ale patří k obcím, kde nejméně 10 % ekonomicky aktivního obyvatelstva pracuje v zemědělství nebo lesnictví.

3. Všechny obce v NUTS III klasifikované jako převážně venkovské, jsou považovány za venkovské.
4. Obce v každém NUTS III obsahujícím centra s populací minimálně 15 000 obyvatel, nejsou klasifikované jako venkovské.

Podle této klasifikace, v kontinentální oblasti Portugalska, pokrývají **venkovské oblasti 85,7 % území a 45,1 % populace**. V autonomních částech Portugalska (Azory, Madeira) nebyla tato přizpůsobená klasifikace aplikována, použilo se přímo členění dle OECD.

Charakteristiky venkovského prostoru Portugalska

Portugalsko se nachází v Iberském poloostrově a má celkovou plochu 92 000 km², z čeho 96,6 % odpovídá kontinentální části, 2,5 % autonomní oblasti Azory a 0,97 % oblasti Madeiry. Stát má populaci přibližně 10,5 milionů obyvatel, z nichž 95 % žije v kontinentální části, zbylých 5 % je rovnoměrně rozloženo po celých autonomních regionech Azory a Madeira. Průměrná hustota obyvatelstva je 114 obyvatel/km².

Rozvoj venkova v Portugalsku čelí následujícím výzvám/problémům⁶⁵:

- Stárnutí populace a nízký podíl obyvatel ve venkovských oblastech. Vylidňování venkova je vážným problémem, který vede k nedostatku kritického myšlení a schopnosti inovací. To přispělo ke stagnaci zemědělské produkce a nízké úrovni konkurenceschopnosti v zemědělství a lesnictví;
- Nízká úroveň vzdělání mezi odborníky;
- Nedostatečná dostupnost služeb (nízké pokrytí širokopásmovým internetem);
- Nedostatečné zdroje vody a hospodaření v lesech;
- Nízká kvalita portugalských značek v zahraničí;
- Nízká přidaná hodnota zemědělských a lesnických produktů;
- Využití rostoucí poptávky po venkovských oblastech jako rekreačních a turistických cílů modernizací venkovského kulturního dědictví a rozvojem základních služeb.

---

⁶⁵ EVROPSKÁ SÍŤ PRO ROZVOJ VENKOVA: *Rural Development Programme summary information Portugal*. Str. 3-4.

Program rozvoje venkova Portugalska – strategické cíle, očekávané dopady/výstupy politiky

Za politiku rozvoje venkova v Portugalsku odpovídá **Řídící struktura** v rámci resortu **Ministerstva zemědělství, rozvoje venkova a rybolovu** (na pevninské části území Portugalska), **Oblastní ředitelství záležitostí Společenství v oblasti zemědělství** (pro Azory) a **Regionální sekretariát pro životní prostředí a přírodní zdroje** (pro Madeiru). Byl vytvořen jeden dokument **Národní strategický plán rozvoje venkova Portugalska** a tři samostatné **programy rozvoje venkova**. Stejně jako v ostatních zemích EU byla na základě nových výzev v březnu 2011 schválena nová verze portugalského Programu rozvoje venkova (pro pevninu).

Portugalské programy rozvoje venkova přijaly tyto strategické cíle, které byly vybrány v souladu se Strategickými obecnými zásadami Společenství a s Národním strategickým plánem⁶⁶:

- Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví;
- Podpora trvale udržitelného hospodaření ve venkovských oblastech a přírodních zdrojů;
- Podporu hospodářské diverzifikace a zaměstnanosti ve venkovských oblastech;
- Posilování územní a sociální soudržnosti;
- Podpora efektivnosti veřejné, soukromé a asociativní intervence v řízení území;
- Zlepšení a udržování rysů venkova, kultury a dědictví.

Portugalský PRV (pro pevninu) obsahuje ukazatele výsledků vztahující se na nové výzvy, jako jsou: pro zlepšení konkurenceschopnosti odvětví mléka u osy I – opatření 121 – zvýšení HPH mezi 200-250 mil. € pro 200 podpořených podniků, opatření 123 – zvýšení HPH 200 mil. € u 20 podniků, zavádějících nové produkty nebo nové techniky. Pro osu II – pro zachování biologické rozmanitosti a zmírnění změn klimatu podporu ekologického zemědělství a integrované produkce – opatření 214 – bude podpořeno 350 zemědělských podniků, umožní se pokrytí území 5 900 ha. Osa III a téma rozšíření širokopásmového připojení pro podporu hospodářského a sociálního rozvoje ve venkovských oblastech bude podpořeno opatření 321 – kdy by mělo dojít ke zvýšení míry využívání internetu ve venkovských oblastech (na 10 %).

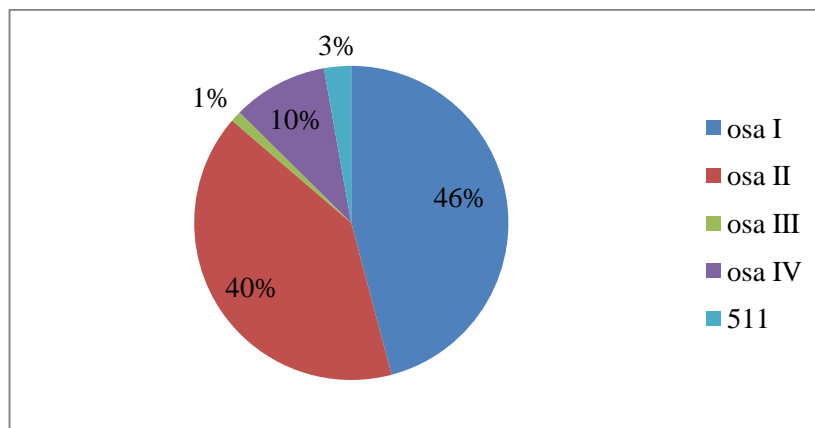
---

⁶⁶ EVROPSKÁ SÍŤ PRO ROZVOJ VENKOVA: *Rural Development Programme summary information Portugal*. Str. 1-2.

Významnost os v Portugalsku podle rozdělení příspěvku z fondu EAFRD nám znázorňuje graf níže.

Graf 19: Rozdělení příspěvku EAFRD dle os v Portugalsku

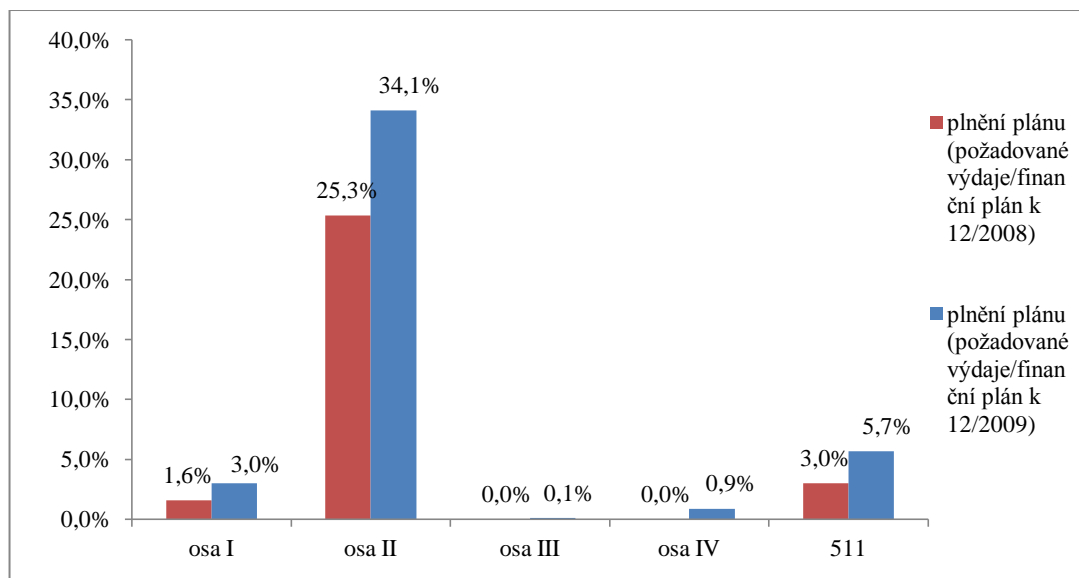
Zdroj: vlastní zpracování dle EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.*

Z grafu vidíme, že Portugalsko patří mezi státy, které dávají v rozdělení příspěvků dle os přednosti opatření z osy I – 46 % a osy II – 40 %. Osa III (zastoupena pouze dvěma opatřeními) má velmi nízký podíl – 1 % oproti ose IV s podílem 10 %. V ose IV je nejvíce zastoupeno opatření 413, což můžeme říci, že kompenzuje výpadek ostatních opatření osy III a lze uvést, že Portugalsko raději zlepšuje kvalitu života na venkově pomocí implementace místních (endogenních) rozvojových strategií.

Čerpání prostředků z fondu EAFRD v Portugalsku ke konci roku 2009

Portugalsko patřilo ve sledovaných obdobích roků 2007-2009 vždy mezi země, s požadovanými kumulovanými výdaji, k poměru plánovaných výdajů na celé období pod průměr zemí EU-27. Bylo tomu dosaženo patrně díky problémům země, do kterých se v posledních letech dostala. Hospodářská krize ovlivnila schopnost států spolufinancovat programy, příjemci váhali se závazky, které by na sebe s žádostí o dotace vzali (jde o obecný trend) apod. Problém mohl nastat také díky trojímu schvalování portugalského PRV – první verze dokumentu schválena 4. 12. 2007, druhá verze 21. 12. 2009 a poslední 17. 12. 2010. Graf níže znázorňuje plnění plánu.

Graf 20: Podíl kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2009* a 2008 k finančnímu plánu na období 2007-2013 dle jednotlivých os a opatření 511 v Portugalsku

Zdroj: vlastní zpracování dle EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.*

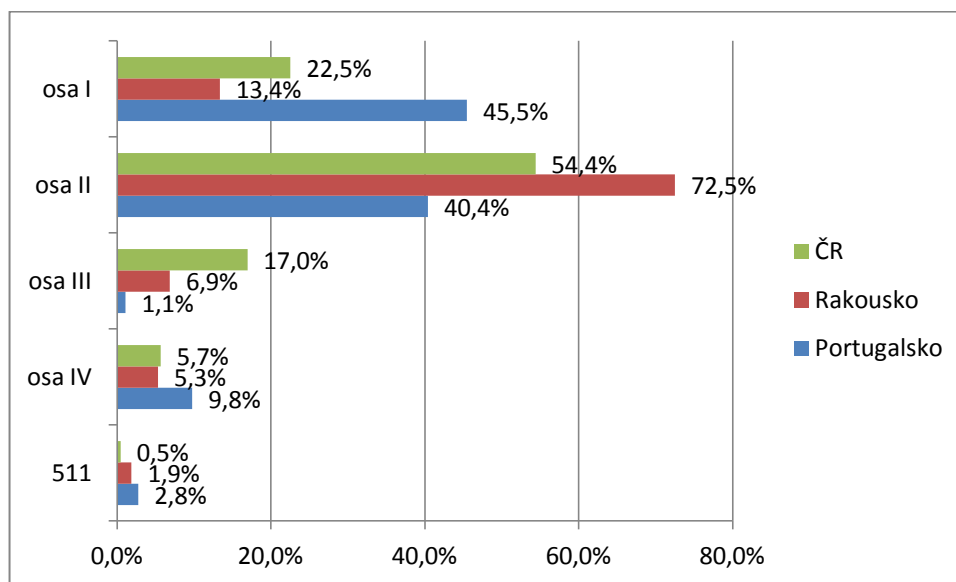
* - požadované výdaje za roky 2007-2009 zahrnují kvartály roku 2006 (Q4), roku 2007 (Q2, Q3, Q4), roků 2008 a 2009 (Q1, Q2, Q3, Q4)

Z grafu můžeme vidět, proč se Portugalsko ve srovnání se zeměmi EU-27 pohybovalo vždy pod hranicí průměru čerpání dle plánu. K výraznějšímu čerpání totiž dochází pouze u osy II – 34,1 % ke konci roku 2009 a u opatření 511 – Technická pomoc. Opatření 511 představuje ale čerpání výlučně pro národní struktury, které se zabývají administrací a řízením programu rozvoje venkova, napomáhá přípravě, řízení, monitoringu, hodnocení, informovanosti a kontroly.

4.6 Komparace využívání fondu EAFRD v ČR, Rakousku a Portugalsku

Nyní zhodnotíme země graficky podle významnosti os (graf níže) a podle plnění plánu čerpání.

Graf 21: Významnost os dle příspěvku z EAFRD v ČR, Rakousku a Portugalsku

Zdroj: vlastní zpracování dle EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.*

Výstupy grafu (výše) korespondují s charakteristikami a problémy, které zmiňují jednotlivé programy rozvoje zkoumaných zemí.

Rakousko se svým hornatým terénem má jako nejvýznamnější osu II, které dominují agroenvironmentální platby a platby farmářům v horských oblastech. Osa II je nejvýznamnější osou i pro ČR.

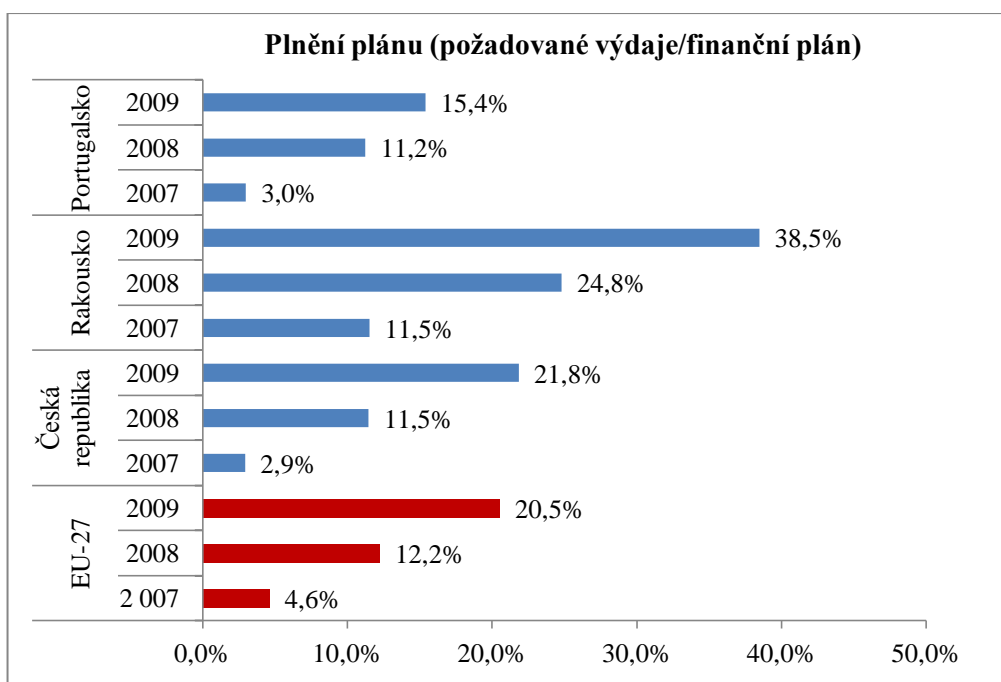
U Portugalska jsou vévodícími osami osy I a osa II. Jako u Rakouska (hned za opatřením osy I – 125), převládají agroenvironmentální platby a platby farmářům v horských oblastech. Jak se budeme moci přesvědčit v další části, osa III není pro Portugalsko prioritní a věnují ji pouhé 1,1 % příspěvku z EAFRD. Relativně vyváženější mezi zeměmi je význam osy IV.

Česká republika akcentuje negativní stav místních komunikací a komunikací III. třídy, různý standard bydlení, bytové fondu a celkovou atraktivitu venkovských sídel. Zlepšující, ale ne plně dostupnou technickou infrastrukturu, nedostatečnou infrastrukturu pro ubytovací, stravovací a informační služby, nižší podíl obyvatel v produktivním věku (70,8 %) - migrace mladých lidí za zaměstnáním do měst a dochází ke stárnutí venkovské

populace. To vše lze zahrnout pod opatření osy III, která má u ČR ze zkoumaných zemí nejvyšší význam.

Porovnání zemí dle plnění plánu za roky 2007, 2008 a 2009 je součástí následujícího grafu.

Graf 22: Srovnání podílu kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2009* a 2008 k finančnímu plánu na období 2007-2013 v České republice, Rakousku a Portugalsku

Zdroj: vlastní zpracování dle EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.*

* - požadované výdaje za roky 2007-2009 zahrnují kvartály roku 2006 (Q4), roku 2007 (Q2, Q3, Q4), roků 2008 a 2009 (Q1, Q2, Q3, Q4)

Jak již bylo vícekrát zjištěno, existuje mnoho faktorů majících vliv na ukazatele plnění plánu, tedy podílu kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2009, 2008 a 2007, k finančnímu plánu na období 2007-2013. Jediné Rakousko bylo ze zkoumaných zemí vždy nad červeně znázorněným průměrem plnění zemí EU-27 (viz graf výše). Portugalsko se naopak ani v jednom roce nedostalo za hranici průměru EU. Česká republika jako poslední přistupující ze zkoumaných zemí, dosáhla za hranici průměrného plnění EU v roce 2009.

4.6.1 Využívání fondu EAFRD pro rozvoj obcí dle osy 3 v ČR, Rakousku a Portugalsku

Základním předpokladem pro existenci obce, resp. sídla, je technická a dopravní infrastruktura. Její budování je předmětem III. osy, opatření 322 - Obnova a rozvoj vesnic. Proto se ve třech následujících tabulkách zaměříme na srovnání čerpání dle ukazatelů právě u tohoto opatření. Jak uvádí tabulka č. 2 a 3, společný rámec definuje pro toto opatření dva ukazatele výstupu – *počet podpořených vesnic, kde se konala akce* a *celkový objem investic*. Sledují se i dva indikátory výsledku - *počet osob využívajících zkvalitněné služby* a *čistá přidaná hodnota vyjádřená v PSS⁶⁷*. Indikátory dopadu nejsou pro hodnocení zatím dostupné u ani jednoho ze států.

Za období 2007-2009 bylo v EU-27 podpořeno celkem 7614 vesnic, kde se tato „akce“ konala. Na prvním místě je s počtem 4864 podpořených obcí Německo, které tak z 52 % naplnilo cíl tohoto výstupu, druhé v pořadí je Maďarsko s 1029 obcemi, což je 100 % z nastaveného cíle. Třetí v pořadí je Španělsko s 653 obcemi (21 % cílové hodnoty výstupu), čtvrtá Česká republika s podpořenými 343 obcemi a splněním cílové hodnoty ze 49 %. Uveďme ještě Rakousko, které se dostalo na hranici 35 % splněné cílové hodnoty. Objemem investic je na prvních místech Německo, Rumunsko (oboje přes 950 mil. €) a Česká republika, která měla ke konci roku 2009 s 72 mil. € vyčerpáno již 94 % z cílové hodnoty objemu investic na toto opatření.⁶⁸

Tabulka 4: Tabulka ČR – opatření 322

Typ indikátoru	Indikátor	Cíl za období 2007-2013	Dosaženo k 12/2009	Míra plnění k 12/2009
Výstup	Počet podpořených obcí	700	343	49%
	Celkový objem investic (mil. €)	77,66	72,84	93,8%
Výsledek	Počet osob využívajících zkvalitněné služby	200 000		203,87%*
	Zvýšený počet osob s přístupem k internetu	0	0	
Dopad	Čistá přidaná hodnota vyjádřená v PPS (mil. €)	0,2		
	Čistý počet pracovních míst na plný úvazek	200		

Zdroj: EVROPSKÁ SÍŤ PRO ROZVOJ VENKOVA: *State of implementation per measure (Czech Republic)* a Mze ČR: *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013*. Str. 173.

* - k 24.5.2010 dle Sdružení DHV CR, spol. s r.o. a TIMA Liberec, s.r.o.: *Průběžné hodnocení Programu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013*. Str. 196-197

⁶⁷ Dle businessinfo.cz: PSS = Standard kupní síly je měnová jednotka, v níž se navzájem vyrovnávají rozdíly mezi kupní silou jednotek národních měn členských zemí EU podle stavu po jejím rozšíření k 1.1.2007 na EU 27. Úhrn údajů o HDP za všech 27 zemí přečtených do eur (dříve do ECU) se rovná stejné částce vyjádřené v PSS. Údaje o hodnotě PSS za jednotlivé členské státy jsou převzaty z obecné databáze Eurostatu dne 15.12. 2010.

⁶⁸ Zhodnoceno dle podkladu EVROPSKÁ SÍŤ PRO ROZVOJ VENKOVA: *Output indicators realised 2007-2009. Measure 322*.

V České republice je opatření 322 velmi využívané. Vypovídá o tom i stav již podpořených obcí, který byl k období konce roku 2009 celkem 343, což je téměř z 50 % splněný výstup. Výsledkový indikátor počtu osob, které využívají zkvalitněnou službu je spíše nadsazený a matoucí⁶⁹, neexistuje totiž jasná metodika jeho výpočtu a tak je běžná praxe taková, že příjemce použije neodborný odhad počtu osob, které akce ovlivní, nebo se užívá dokonce počet obyvatel celé obce.

Tabulka 5: Tabulka Rakousko – opatření 322

Typ indikátoru	Indikátor	Cíl za období 2007-2013	Cíl za období 2007-2013*	Dosaženo k 2007-2009	Míra plnění k 2007-2009
Výstup	Počet podpořených obcí	250	300	88	35,20%
	Celkový objem investic (mil €)	9	12	1,20	13,32%
Výsledek	Počet osob využívajících zkvalitněnou službu	-	80 000		
	Zvýšený počet osob s přístupem k internetu	-	20%		
Dopad	Čistá přidaná hodnota vyjádřená v PPS (mil. €)	-	0		
	Čistý počet pracovních míst na plný úvazek	-	40		

Zdroj: EVROPSKÁ SÍŤ PRO ROZVOJ VENKOVA: *State of implementation per measure (Austria)* a BUNDESMINISTERIUM FÜR LAND UND FORSTWIRTSCHAFT, UMWELT UND WASSERWIRTSCHAFT: *Österreichisches Programm für die Entwicklung des Ländlichen Raums 2007-2013*

* - aktuální údaje k říjnu 2011 revidovaného Rakouského Programu rozvoje venkova

Rakousko dosahuje u opatření 322 ke konci roku 2009 míry plnění 35,20 % a vyčerpalo ke konci roku 2009 - 13,32 % z objemu investic na toto opatření určené. Obě hodnoty představují běžné hodnoty, které jsme mohli očekávat.

Tabulka 6: Tabulka Portugalsko – opatření 322

Typ indikátoru	Indikátor	Cíl za období 2007-2013	Dosaženo k 2007-2009	Míra plnění k 2007-2009
Výstup	Počet podpořených obcí	40	0	0,00%
	Celkový objem investic (mil €)	12	0,00	0,00%
Výsledek	Počet osob využívajících zkvalitněnou službu	5000		
	Zvýšený počet osob s přístupem k internetu	-		
Dopad	Čistá přidaná hodnota vyjádřená v PPS (mil. €)	-		
	Čistý počet pracovních míst na plný úvazek	-		

Zdroj: EVROPSKÁ SÍŤ PRO ROZVOJ VENKOVA: *State of implementation per measure (Portugal)* a SECRETARIA REGIONAL DO AMBIENTE E RECURSOS NATURAIS: *Programa de Desenvolvimento Rural da Região Autónoma da Madeira 2007-2013*

⁶⁹ Dle Sdružení DHV CR, spol. s r.o. a TIMA Liberec, s.r.o.: *Průběžné hodnocení Programu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013*. Str. 196-197

Na první pohled se Portugalsko jeví jako země, která opatření 322 nepoužívá. Ve Statistických zprávách EK, DG Agri o Rozvoji venkova za roky 2008, 2009 a 2010 zmínka o tom, že by Madeira, jako autonomní část Portugalska, realizovala/měla k dispozici toto opatření chybí. Podíváme-li se však blíže do obsahu jednoho z portugalských tří dokumentů PRV, najdeme opatření 322 i zde. Hodnotové cíle, které jsou v PRV pro Madeiru stanovené, jsou v poměru např. k ČR velmi malé. Ve srovnání s Rakouskem ve výši plánovaných podpořených obcí, je však citelný rozdíl. Přepočteme-li, jaká teoretická částka připadá dle cílových hodnot na jednu obec, shledáme, že obce na Madeiře mají k dispozici průměrně 300 000 € na jednu akci, zatímco obce v Rakousku průměrně 40 000 € na jednu akci). Tato odlišnost je pravděpodobně dána vyspělejší infrastrukturou v Rakousku – proto nižší potřeba financí na tyto typy akcí a naopak horšími geografickými a meteorologickými podmínkami při budování a při správě infrastruktury na Madeiře.

Shrnutí využívání fondu EAFRD pro rozvoj obcí dle osy 3 v ČR, Rakousku a Portugalsku

Zvolené opatření 322 i přes to, že patří na úrovni EU mezi dvanáct nejvýznamnějších (dle příspěvku z fondu EAFRD) má ve zkoumaných zemích zcela odlišné postavení. Česká republika patří k zemím, které toto opatření společně s Německem a Maďarskem využívají do značné míry. Zatímco Portugalsko stojí na opačném konci pořadí. Rakousko má průměrně nastavený počet cílového počtu podpořených obcí, cílový objem investic 12 mil. € na toto opatření je z kategorie nižších.⁷⁰

Jako alternativa pro další možné práce by byla komparace jiného opatření osy III – opatření „321 - Základní služby pro hospodářství a obyvatelstvo venkova“, které má svůj příděl financí z fondu EAFRD v každém ze zkoumaných států (35,7 mil. € pro Českou republiku, 104 mil. € pro Rakousko a 33,7 mil. € pro Portugalsko)

---

⁷⁰ Zhodnoceno dle podkladu EVROPSKÁ SÍŤ PRO ROZVOJ VENKOVA: *Output indicators realised 2007-2009. Measure 322.*

5 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ A DOPORUČENÍ

Zhodnocení výsledků bude provedeno na dvou úrovních – nejprve na úrovni obecného čerpání prostředků z fondu EAFRD a jsou zde vyvozeny závěry z odlišností mezi státy, které se během zpracování práce objevily. Druhá úroveň hodnocení je zaměřena na zjištění o ose III, jako námi určeného nástroje rozvoje obce.

5.1 Aspekty, které ovlivňují rychlost finančního čerpání členských států

Co ovlivňuje rozdíly ve finančních plněních programů jednotlivých zemí, představuje text níže. Analýza finančních výdajů kumulovaných ke konci roku 2009⁷¹ a poznatky z výsledků zjištěných v této práci, potvrzují jako možných 5 oblastí, kde vznikají příčiny rozdílné rychlosti finančního čerpání členských států:

1. Předkládání dokumentů programu rozvoje venkova členskými státy ke schválení Evropskou Komisí. Všechny dokumenty jsou připravovány na období leden 2007 až prosinec 2013, období kdy došlo k jejich schválení, se však liší (Nizozemí – červen 2007, Irsko - září 2007, Bulharsko, Lotyšsko, Malta a Rumunsko v roce 2008). Datum schválení dokumentu je významné i pro zálohové platby. Toto všechno znamená, že členské státy začaly navrhopvat a schvalovat výběrová kritéria opatření a přípravy vyhlásování výzev pro předkládání žádostí až po schválení programu. Pokud je program rozvoje venkova schválen, neznamená to však konečný stav. Mnoho změn nastalo jak na úrovních států, tak na úrovni EU a ty je vždy nutno zohlednit v aktualizovaném vydání. Musíme poté počítat s další časovou lhůtou na projednání a schválení dokumentu Komisí.
2. Struktura opatření programu rozvoje venkova jednotlivého státu. Obecně můžeme uvést, že opatření **osy II** (agroenvironmentální opatření a platby zemědělcům ve znevýhodněných oblastech) jsou založena na bázi vyplácení formou platných smluv, nebo pravidelných ročních plateb. Znamenají tudíž poměrně stálý charakter plateb. Opatření **osy I** a **III** vyžadují ale přípravné činnosti od řídicího orgánu programu. Musí zveřejňovat podmínky pro poskytnutí podpory, přijímají žádosti od potenciálních příjemců, vybírají projekty dle předem stanovených kritérií. Investiční projekty v rámci opatření „321 - Základní služby pro hospodářství a

---

⁷¹ EVROPSKÁ KOMISE, DG Agri: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.* Str.146-147.

obyvatelstvo venkova“ a opatření „322 - Obnova a rozvoj vesnic“ mají dlouhé časové intervaly mezi podpisem smlouvy, provedením práce a zpětným nárokováním finančních výdajů. Další časová prodleva nastává při nutnosti výběrových řízení na dodavatele – zadávání veřejných zakázek, u infrastrukturních projektů je nutný další čas na samotnou fyzickou realizaci projektu (výstavba silnice, ČOV). Proces výběru místních akčních skupin (MAS) u osy **IV**, vyžaduje také určitou časovou etapu a taktéž samotná realizace i financování projektů začínají později. Proto země, které kladou důraz na opatření osy **II**, jako např. Irsko, Rakousko, mohly se svým finančním plněním začít dříve, což se potvrzuje i v grafu č. 10, kde jsou tyto země na první a třetí pozici, co se týče podílu kumulovaných požadovaných výdajů ke konci roku 2009 k finančnímu plánu na období 2007-2013. S dalšími programovacími obdobími by mělo docházet ke stírání těchto rozdílů a vyrovnávání se mezi zeměmi, protože ty budou mít již plně rozběhnuté projekty v rámci opatření i ostatních os.

3. Vliv stávajících smluv z předešlého programovacího období. Tento faktor působí na opatření **osy II** („214 - Agroenvironmentální platby“), kdy například částky vykázané ve čtvrtém kvartálu roku 2006, byly vyplaceny v lednu 2007.
4. Zkušenosti s předchozí realizací opatření. Některé státy využily faktu, že většina opatření existovala i v minulém programovacím období a zavedly procedury, které byly v současném období opět použitelné. Především nové členské státy mají méně zkušeností s implementací programu, i když většina začala navrhovat a budovat institucionální zázemí pro program rozvoje venkova od roku 2000 s programem SAPARD. Konkrétní zkušenosti získali země (mimo Bulharska a Rumunska) i v přechodném období 2004-2006.
5. Hospodářská a finanční krize. I přes to, že se v roce 2010 většina programů pro rozvoj venkova rozběhla, došlo k situaci, kdy potíže přinesla krize, která některým státům znemožnila schopnost poskytování spolufinancování na národní úrovni (patrně i příklad Portugalska).

5.2 Zhodnocení osy 3 jako nástroje pro rozvoj obcí

Osa **III**, jako námi definována osa pro rozvoj obce má mít minimální podíl **10 %** z celkového příspěvku fondu EAFRD pro programy rozvoje venkova. Konkrétně bylo

k datu září 2010 zjištěno, že na úrovni EU-27 je podíl pro **osu III – 17 %**. Započteme-li do hodnocení i opatření 511 a 611 a nepřičítáme-li opatření 411 až 413 k osám I až III, ale k ose IV, získáme význam **osy III** na úrovni EU-27 s hodnotou **13,3 %**.

Významnost osy III se ve zkoumaných státech velice liší – od 17 % u ČR, přes 6,9 % u Rakouska až po nejnižší význam u Portugalska – 1,1 %.

Podle seznamu dvanácti nejvýznamnějších opatření dle příspěvku z EAFRD, má osa III dvě zastoupení – opatřeními 321 a 322. Celkově si země mohou volit z osmi možných opatření, které pod osu III spadají. Rakousko zvolilo všech osm opatření, Česká republika vyjma opatření 341 také. Naopak Portugalsko zvolilo pro svůj program rozvoje venkova pouze dvě opatření – 321 a 322. U dále zkoumaného opatření 322 vyvozujeme závěry, že jde o opatření s velmi rozdílným významem pro tři zkoumané země (vysoký v ČR, nízký v Portugalsku).

5.3 Doporučení

Ze zhodnocených výsledků formulujeme doporučení.

1. Předkládání dokumentů programu rozvoje venkova členskými státy ke schválení Evropskou Komisí.
  - Pro zvýšení rychlosti předkládání dokumentů je důležitá dobrá příprava, vzdělání lidí v institucích zabývajících se rozvojem venkova. Možností, jak zvyšovat kvalifikovanost a vzdělanost zaměstnanců zainteresovaných institucí je využití Programu rozvoje venkova a opatření 511 – Technická pomoc. Na příkladu ČR jde obzvláště o podopatření - *V.1 Příprava, sledování, hodnocení, informování a kontrola v rámci programu*, kde jsou mezi způsobilými výdaji např. organizace školení, seminářů, propagačních a informačních akcí včetně zajištění podkladových materiálů. Příjemci podpory jsou Mze ČR - odbor řídicího orgánu PRV a Státní zemědělský intervenční fond.
2. Struktura opatření programu rozvoje venkova jednotlivého státu.
  - Zde by se doporučení lišila podle toho, kterému státu by byla vydávána. Není příliš smysluplné radit státům, aby pro zrychlení měnily význam svých

os a podporovaly osu II bez jiných důvodů, než je jejich dlouhodobá potřeba. Na příkladu Portugalska ale vidíme, že k čerpání z PRV obecně, dochází hlavně díky ose II, která má trvalý charakter plateb.

- Zaměříme-li se na dlouhé časové intervaly v realizaci jednotlivých částí projektů z osy III, jejich urychlení není možné již z podstaty věci. Infrastruktura se „sama dříve nevybuduje“ a na výběrová řízení a podobné části projektů, existují zákonné normy, jejichž nedodržení by mohlo vést ke zbytečným komplikacím.
3. Vliv stávajících smluv z předešlého programovacího období.
    - I nadále je vhodné používání smluv z předchozích období, protože jsou vhodně nastavené a prověřené předešlým obdobím.
  4. Zkušenosti s předchozí realizací opatření.
    - Zkušenosti by se měly využívat i dále, mělo by docházet k jejich střádání, kumulování. Pro to, je ale nutná nízká fluktuace zaměstnanců zaujatých institucí. Jsou to oni, kdo získali zkušenosti s nastavením procesů programování a jejich odliv by mohl způsobit obtíže.
  5. Hospodářská a finanční krize.
    - Řešení v podobě vyčkávání na lepší stav ekonomiky, vidíme jako logické. Státy by na sebe neměly brát zbytečné riziko z nedodržení slibovaných závazků, proto jako řešení spatřujeme „pozastavení“ čerpání neboli nevyhlašování dalších kol výzev.

Na základě zhodnocení osy III ve vztahu k rozvoji obcí vidíme způsoby, jak k ose přistupují jiné státy než ČR. Vylidňování venkovských oblastí je celoevropským problémem, ale řešení, která by vedla ke zlepšení kvality života na venkově, můžeme hledat v alternativě – v ose IV – Leader. Ta nabízí opatření „413 - Implementace místní rozvojové strategie - Kvalita života / diverzifikace“.

6 ZÁVĚR

Cílem diplomové práce byla komparace využívání Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) na rozvoj obcí v zemích EU-27 a k vybraným zemím. Analyzovat a zhodnotit rozdíly mezi zeměmi vzhledem k České republice a jejímu provádění Programu rozvoje venkova.

První část práce, přehled řešené problematiky definuje pojmy venkov, rozvoj venkova a politiku rozvoje venkova EU, jako součást SZP. Finanční aspekty politiky rozvoje venkova EU byly náhledem do dalších analytických částí práce. Výklad pojmu „kvalita života“, nás uvedl do tématu kvality života ve venkovských oblastech – hlavního zaměření osy III.

Z analýzy venkovského prostoru EU jsme zjistili, že v zemích EU-27 představují k roku 2007 venkovské regiony (převážně venkovské a významně venkovské regiony) 91 % území a 59 % populace.

Využívání fondu EAFRD lze charakterizovat stavem, kdy ke konci roku 2009 byly evidovány požadované výdaje ve výši 19,73 mld. €, což znamenalo 20,5 % z finančního plánu 96,2 mld. € na celé období 2007-2013. Evropskému průměru na úrovni 20,5 % se některé země zdaleka nepřibližují. Analýza pokračovala pohledem na osu III, jako stěžejní osu „rozvoje obcí“. Ke konci roku 2009 mezi evidovanými požadovanými výdaji byla zastoupena její opatření v následujících poměrech: opatření „322 – Obnova a rozvoj vesnic“ mělo nejvyšší podíl 30,6 % na dosud deklarovaných výdajích, druhé nejvyužívanější opatření bylo „321 - Základní služby pro hospodářství a obyvatelstvo venkova“ s 19,4 %.

Pro další části byl učiněn výběr dále zkoumaných zemí. Tři země EU – Rakousko, Portugalsko a České republiky byly vybrány dle kritéria blízkosti v ukazatelích rozlohy a počtu obyvatel viz příloha č. 1. U těchto států proběhla analýza a syntéza zjištěných informací o dokumentech rozvoje venkova, o problémech spojených s venkovskými oblastmi daných zemí.

Komparace využívání fondu EAFRD v těchto zemích ukazuje, že Rakousko se svým hornatým terénem má jako nejvýznamnější osu II, které dominují agroenvironmentální platby a platby farmářům v horských oblastech. Osa II je nejvýznamnější osou i pro ČR. U Portugalska jsou vévodícími osy I a osa II. Jako u Rakouska (hned za opatřením osy I – 125), převládají agroenvironmentální platby a

platby farmářům v horských oblastech. Osa III není pro Portugalsko prioritní a věnují ji pouhé 1,1 % příspěvku z EAFRD, relativně vyváženější rozdíly mezi zeměmi vidíme u významu osy IV.

Základním předpokladem pro existenci obce, resp. sídla, je technická a dopravní infrastruktura. Její budování je mimo jiné předmětem III. osy, opatření 322 - Obnova a rozvoj vesnic. Komparace indikátorů ze společného rámce uvádí, že za období 2007-2009 bylo v EU-27 podpořeno celkem 7614 vesnic, kde se tato „akce“ konala. Zvolené opatření 322 i přes to, že patří na úrovni EU mezi dvanáct nejvýznamnějších (dle příspěvku z fondu EAFRD) má ve zkoumaných zemích zcela odlišné postavení. Česká republika patří k zemím, které toto opatření společně s Německem a Maďarskem využívají do značné míry. Zatímco Portugalsko stojí na opačném konci pořadí. Rakousko má nastavený cílový objem investic 12 mil. € na toto opatření, je tedy z kategorie nižších.

Ze zhodnocených výsledků jsme formulovaly doporučení. Pro zvýšení rychlosti předkládání dokumentů je důležitá dobrá příprava, vzdělání lidí v institucích zabývajících se rozvojem venkova. Možností, jak zvyšovat kvalifikovanost a vzdělanost zaměstnanců zainteresovaných institucí je využití Programu rozvoje venkova a opatření 511 – Technická pomoc.

Doporučení ke struktuře opatření programu rozvoje venkova jednotlivého státu by se lišila podle toho, kterému státu by byla vydávána. Není příliš smysluplné radit státům, aby pro zrychlení měnily své prioritní osy a podporovaly např. osu II bez jiných důvodů, než je její dlouhodobá potřeba. Zaměříme-li se na dlouhé časové intervaly v realizaci jednotlivých částí projektů z osy III, jejich urychlení není možné již z podstaty věci. Infrastruktura se „sama dříve nevybuduje“ a na výběrová řízení a jiné části projektového řízení, existují zákonné normy.

Stávající smlouvy z předešlého programovacího období je i nadále vhodné využívat, protože jsou řádně nastavené a prověřené předešlým obdobím.

Zkušenosti z předchozích realizací opatření, by se měly využívat i dále, mělo by docházet k jejich střádání, kumulování. Pro to, je ale nutné udržení stálých zaměstnanců v zaujatých institucích. Jsou to oni, kdo získali zkušenosti s nastavením procesů programování a jejich odliv by mohl způsobit zbytečné procesní komplikace.

Hospodářská a finanční krize a řešení v podobě vyčkávání na lepší stav ekonomiky vidíme jako logické. Státy by na sebe neměly brát zbytečné riziko z nedodržení

slibovaných závazků, proto jako řešení spatřujeme „pozastavení“ čerpání neboli nevyhlašování dalších kol výzev.

Osa III, jako námi definována osa pro rozvoj obce má mít minimální podíl 10 % z celkového příspěvku fondu EAFRD pro programy rozvoje venkova. Podle seznamu dvanácti nejvýznamnějších opatření dle příspěvku z EAFRD, má osa III dvě zastoupení – opatřeními 321 a 322. Celkově si země mohou volit z osmi možných opatření, která pod osu III spadají. Rakousko zvolilo všech osm opatření, Česká republika vyjma opatření 341 také. Naopak Portugalsko zvolilo pro svůj program rozvoje venkova pouze dvě opatření – 321 a 322. Na základě zhodnocení osy III ve vztahu k rozvoji obcí vidíme způsoby, jak k ose přistupují jiné státy než ČR.

Vylidňování venkovských oblastí je celoevropským problémem, ale řešení, která by vedla ke zlepšení kvality života na venkově, můžeme hledat v ose IV – Leader, tak jako sem přesunulo svůj zájem třeba Portugalsko.

Jako alternativa nad rámec této práce by byla komparace jiného opatření osy III – opatření „321 - Základní služby pro hospodářství a obyvatelstvo venkova“. To má svůj příděl financí z fondu EAFRD v každém ze zkoumaných států více rovnoměrný (35,7 mil. € pro Českou republiku, 104 mil. € pro Rakousko a 33,7 mil. € pro Portugalsko).

Obecně k závěru: k usnadnění čerpání (i v rámci osy III) by měla přispět výměna zkušeností, metod „good practice“ mezi státy. Z tohoto důvodu byla založena Evropská síť pro rozvoj venkova. Zaujaté národní instituce by měly brát v potaz zpětnou vazbu na hodnotící zprávy a využívat navrhovaná doporučení ku prospěchu žadatelů i institucí.

7 POUŽITÉ ZDROJE

Použitá literatura

- BERNARD J.: *Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva* (ed.). 1. vyd. Praha. Sociologický ústav AV ČR v.v.i., 2010. 126 s. ISBN - 978-80-7330-187-3.
- BINEK, J., SVOBODOVÁ, H., HOLEČEK, J., a kol.: *Synergie ve venkovském prostoru - Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí*. 1. vyd. Brno: GaREP, spol. s r. o., 2010. 120 s. ISBN 978-80-904308-4-6.
- EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *Politika rozvoje venkova EU na období 2007-2013*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2006. ISBN 92-79-03686-6.
- GALVASOVÁ, I. a kol.: *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. 1. vyd. Brno: Georgetown, 2007. 140 s. ISBN 80-251-20-9.
- HOLEČEK, J., BINEK, J., GALVASOVÁ, I. a kol.: *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. 1. Vyd. Brno: GaREP Publishing. 2009. 74 s. ISBN 978-80-904308-2-2.
- MATES, P., WOKOUN, R.: *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Prospektrum. 2001. 200 s. ISBN 80-7175-100-6.
- PĚLUCHA, M. a kol.: *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU*. 1. Vyd. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s. 2006. ISBN 80-86684-42-3.
- TOMŠÍK K. *Vývoj a perspektivy evropského venkova*. 1. Vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 208 s. ISBN - 978-80-7357-495-6.
- WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J. a kol.: *Regionální rozvoj*. 1. Vyd. Praha: Linde Praha a.s. 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Použité webové zdroje

- BUNDESMINISTERIUM FÜR LAND UND FORSTWIRTSCHAFT, UMWELT UND WASSERWIRTSCHAFT: *Österreichisches Programm für die Entwicklung des Ländlichen Raums 2007-2013 – Fassung nach 5. Programmänderung*. [online].

20. 10. 2011. (cit. 25. 10. 2011). Dostupné z www:
<http://www.lebensministerium.at/dms/lmat/land/laendl_entwicklung/programmtext/Fassung-nach-5--Programm-nderung-20102012/Fassung%20nach%205.%20Programm%C3%A4nderung%2020102011.pdf>.
- DENÍK VEŘEJNÉ SPRÁVY: *Program rozvoje venkova*. [online]. 1. 10. 2008 (cit. 20. 11. 2011). Dostupné z www: <<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6337090>>. ISSN 1213-6336.
  - EUROSKOP: *Členské státy*. [online]. (cit. 20. 11. 2011). Dostupné z www: <<http://www.euroskop.cz/701/sekce/tabulka-c-1/>>.
  - EUROSTAT: *Urban-rural typology - Statistics Explained*. [online]. (cit. 7. 10. 2011) dostupné z www: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Urban-rural_typology>
  - EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *Rozvoj venkova 2007–2013, Příručka ke společnému rámci pro monitorování a hodnocení*. Metodický dokument. [online]. Září 2006. (cit. 22. 10. 2011). Dostupné z www: <http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/eval/guidance/document_cs.pdf>.
  - EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010*. Prosinec 2010. [online]. (cit. 28. 6. 2011). Dostupné z www: <http://ec.europa.eu/agriculture/agrista/rurdev2010/RD_Report_2010.pdf>
  - EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2009*. Prosinec 2009. [online]. (cit. 24. 5. 2010). Dostupné z www: <http://ec.europa.eu/agriculture/agrista/rurdev2009/RD_Report_2009.pdf>
  - EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2008*. Prosinec 2008. [online]. (cit. 24. 5. 2010). Dostupné z www: <http://ec.europa.eu/agriculture/agrista/rurdev2008/RD_Report_2008.pdf>
  - EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *4. Finanční zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě o Evropském*

- zemědělském fondu pro rozvoj venkova (EZFRV). Rozpočtový rok 2010.* [online]. Brusel. 21. 10. 2011. (cit. 8. 11. 2011). Dostupné z [www: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0672:FIN:CS:PDF>](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0672:FIN:CS:PDF).
- EVROPSKÁ KOMISE. Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova. *The European Evaluation Network for Rural Development: Working Paper on Capturing impacts of Leader and of measures to improve Quality of Life in rural areas.* Červenec 2010. [online] (cit. 21. 10. 2011). Dostupné z [www: <http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/filedownload.cfm?id=98275CF6-C4FD-1908-07DE-1F1EA065BC29>](http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/filedownload.cfm?id=98275CF6-C4FD-1908-07DE-1F1EA065BC29)
  - EVROPSKÁ KOMISE. *Rozhodnutí Komise ze dne 27. dubna 2010, kterým se mění rozhodnutí 2006/636/ES, kterým se stanoví roční rozdělení částky podpory Společenství pro rozvoj venkova na období od 1. ledna 2007 do 31. prosince 2013 podle jednotlivých členských států (2010/236/EU).* Brusel. 27. 4. 2010. [online]. (cit. 10. 11. 2011). Dostupné z [www: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:106:0013:0015:CS:PDF>](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:106:0013:0015:CS:PDF)
  - EVROPSKÁ KOMISE: *Nářízení Komise (ES) č. 1974/2006 z 15. 12. 2006. Příloha VIII.* [online]. 23. 12. 2006. (cit. 20. 11. 2011). Dostupné z [www: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:368:0015:0073:CS:PDF>](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:368:0015:0073:CS:PDF)
  - EVROPSKÁ KOMISE: *Overview of the CAP Health Check and the European Economic Recovery Plan Modification of the RDPs.* [online]. Luxembourg. 2010. (cit. 23. 11. 2011). Dostupné z [www: <http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/filedownload.cfm?id=5D01A7E5-E88A-CA76-ACA6-4D705BD0350C>](http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/filedownload.cfm?id=5D01A7E5-E88A-CA76-ACA6-4D705BD0350C).
  - EVROPSKÁ KOMISE: *Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů o provádění národních strategických plánů a strategických směrů Společenství pro rozvoj venkova (2007-2013).* [online]. Brusel. 20. 7. 2011. (cit. 10. 11. 2011). Dostupné z [www: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0450:FIN:CS:PDF>](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0450:FIN:CS:PDF).
  - EVROPSKÁ SÍŤ PRO ROZVOJ VENKOVA: *Output indicators realised 2007-2009. Measure 322.* [online]. Červen 2011. (cit. 1. 11. 2011). Dostupné z [www:](http://www.)

- <http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/filedownload.cfm?id=D0F19D14-A912-F05E-E039-B695139C2904>.
- EVROPSKÁ SÍŤ PRO ROZVOJ VENKOVA: *Rural Development Programme summary information Czech Republic*. [online]. Duben 2010. (cit. 25. 10. 2011). Dostupné z www:
<http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/filedownload.cfm?id=D4AC7D49-9C7C-79E4-8109-F0835A410263>.
  - EVROPSKÁ SÍŤ PRO ROZVOJ VENKOVA: *Rural Development Programme summary information Austria*. [online]. Únor 2010. (cit. 25. 10. 2011). Dostupné z www:
<http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/filedownload.cfm?id=D49A24C5-A85F-BF7E-A810-4F02BD575422>.
  - EVROPSKÁ SÍŤ PRO ROZVOJ VENKOVA: *Rural Development Programme summary information Portugal*. [online]. Březen 2011. (cit. 25. 10. 2011). Dostupné z www:
<http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/filedownload.cfm?id=20C5C535-A648-78A5-9152-CB4E56DFE4F4>.
  - EVROPSKÁ SÍŤ PRO ROZVOJ VENKOVA: *State of implementation per measure (Portugal)*. [online]. Červen 2011. (cit. 1. 11. 2011). Dostupné z www:
<http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/filedownload.cfm?id=D0F3EC72-F159-B499-EFE4-29E4A44C7BBE>.
  - EVROPSKÁ SÍŤ PRO ROZVOJ VENKOVA: *State of implementation per measure (Czech Republic)*. [online]. Červen 2011. (cit. 1. 11. 2011). Dostupné z www:< http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/filedownload.cfm?id=D0F3EC72-F159-B499-EFE4-29E4A44C7BBE>.
  - EVROPSKÁ SÍŤ PRO ROZVOJ VENKOVA: *State of implementation per measure (Austria)*. [online]. Červen 2011. (cit. 1. 11. 2011). Dostupné z www:
<http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/filedownload.cfm?id=D0F3B765-E193-600A-AF91-85C7B1FEBBB8>.
  - MATOUŠKOVÁ K. *Nová typologie městských a venkovských regionů NUTS 3 podle Evropské komise. Deník veřejné správy*. [online]. 27. 4. 2011. (cit. 7. 10.

- 2011). Dostupné z www: <<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6485296>>. ISSN 1213-6336.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Odbor Evropských fondů: *Abeceda fondů Evropské unie 2007-2013*. [online]. Praha. 2007. (cit. 22. 10. 2011). Dostupné z www: <<http://www.euroskop.cz/gallery/8/2589-9154cd8399eab9d640d182d674da42b7.pdf>>. 28 s.
  - MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: *Strategie regionálního rozvoje České republiky*. [online]. Praha. 2006. (cit. 19. 5. 2010). Dostupné z www: <<http://www.mmr.cz/getdoc/f77e14bc-2c26-4884-9fda-b47c24a5294b/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-pro>>.
  - MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY: *Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky pro období 2007-2013*. [online]. Praha. 2006. (cit. 28. 6. 2011). Dostupné z www: <http://eagri.cz/public/web/file/26839/Narodni_strategicky_plan_rozvoje_venkova.pdf>.
  - MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY: *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013*. [online]. Praha. 2010. (cit. 22. 10. 2011). Dostupné z www: <http://eagri.cz/public/web/file/130926/prv_srpen2011.pdf>.
  - MINISTRY OF AGRICULTURE, SEA, ENVIRONMENT AND REGIONAL PLANNING. *National Strategic plan – Rural development 2007 – 2013 Portugal*. [online]. Listopad 2009. (cit. 25. 10. 2011). Dostupné z www: <http://www.gppaa.min-agricultura.pt/en/PEN_Novembro_2009_EN.pdf>.
  - RADA EU: *Nářízení Rady (ES) č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV)*. [online] (cit. 23. 10. 2011). Dostupné z www: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:277:0001:0040:CS:PDF>>
  - SDRUŽENÍ DHV CR, SPOL. S R.O. A TIMA LIBEREC, S.R.O. *Průběžné hodnocení Programu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013*. [online]. Říjen 2010. (cit. 17. 11. 2011). Dostupné z www: <http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/countries/cs/mte-rep-cz_cs.pdf>.

- SECRETARIA REGIONAL DO AMBIENTE E RECURSOS NATURAIS:
Programa de Desenvolvimento Rural da Região Autónoma da Madeira 2007-2013.
[online]. 19. 12. 2007. (cit. 20. 11. 2011). Dostupné z www:
<http://www.gpp.pt/drural/pdr/PDR_Madeira/PRODERAM.pdf>.
- *Zákon č. 128/2000 Sb.*, [online] (cit. 30. 7. 2011). Dostupné např. z www:
<<http://www.uplnezneni.cz/zakon/128-2000-sb-o-obcich-obecni-zrizeni/>>

8 SEZNAM ZKRATEK

ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
DG Agri	Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAGF	Evropský zemědělský garanční fond (nynější)
EAGGF	Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond
EK	Evropská komise
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ES	Evropská společenství
ESF	Evropský sociální fond
EU-12	Nové členské státy EU, 10 zemí k 1. 5. 2004, 2 země k 1. 1. 2007
EU-15	Evropská unie, 15 zemí po posledním rozšíření v roce 1995
EU-27	Evropská unie, 27 zemí stav od 1. 1. 2007
HDP	Hrubý domácí produkt
HPH	Hrubá přidaná hodnota
MAS	Místní akční skupina
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
Mze	Ministerstvo zemědělství České republiky
NSPRV	Národní strategický plán rozvoje venkova
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
PPS	(Purchasing Power Standard). Standard kupní síly
PRV	Program rozvoje venkova
SAPARD	Speciální předvstupní program pro rozvoj zemědělství a venkova
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika

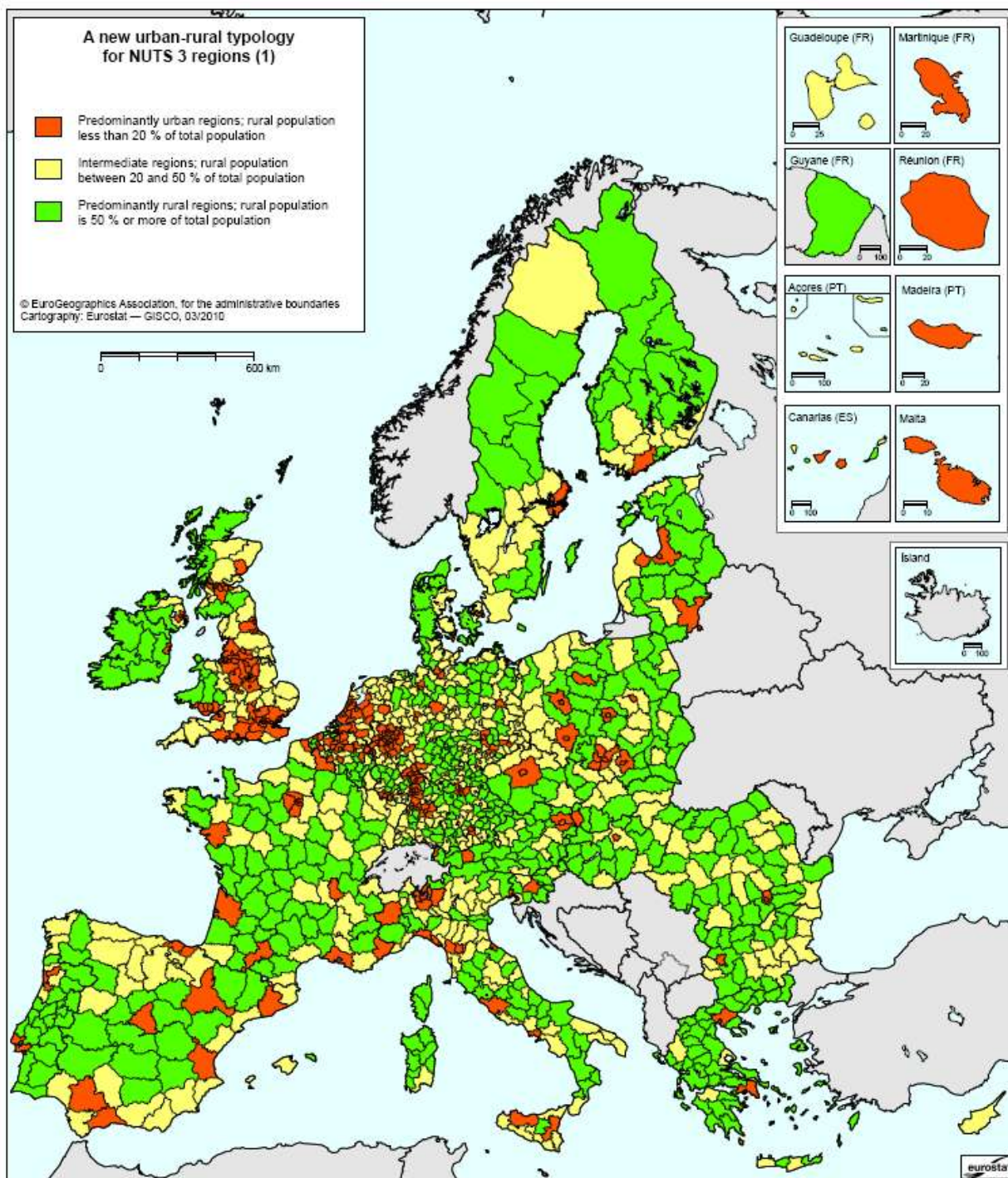
9 PŘÍLOHY

Příloha 1: Přehled zemí EU rozřídění dle velikosti a dle počtu obyvatel

Název	(km ²)	Název	(mil.)
Francie	547030	Německo	81,76
Španělsko	504782	Francie	64,71
Švédsko	449964	Velká Británie	62,04
Německo	357021	Itálie	60,4
Finsko	338145	Španělsko	46,09
Polsko	312685	Polsko	38,16
Itálie	301203	Rumunsko	21,47
Velká Británie	244820	Nizozemsko	16,42
Rumunsko	238391	Řecko	11,31
Řecko	131940	Belgie	10,83
Bulharsko	110910	Portugalsko	10,64
Maďarsko	93030	Česká republika	10,51
Portugalsko	92391	Maďarsko	10,1
Rakousko	83858	Švédsko	9,35
Česká republika	78864	Rakousko	8,37
Írsko	70282	Bulharsko	7,58
Litva	65303	Dánsko	5,55
Lotyšsko	64589	Slovensko	5,42
Slovensko	49035	Finsko	5,35
Estonsko	45227	Írsko	4,45
Dánsko	43094	Litva	3,33
Nizozemsko	41526	Slovinsko	2,5
Belgie	30519	Lotyšsko	2,25
Slovinsko	20253	Estonsko	1,34
Kypr	9251	Kypr	0,8
Lucembursko	2586	Lucembursko	0,5
Malta	316	Malta	0,42

Zdroj: Euroskop.cz

Příloha 2: Mapa EU dle nové typologie EU pro vymezení venkovských regionů pro NUTS 3 (kraje)

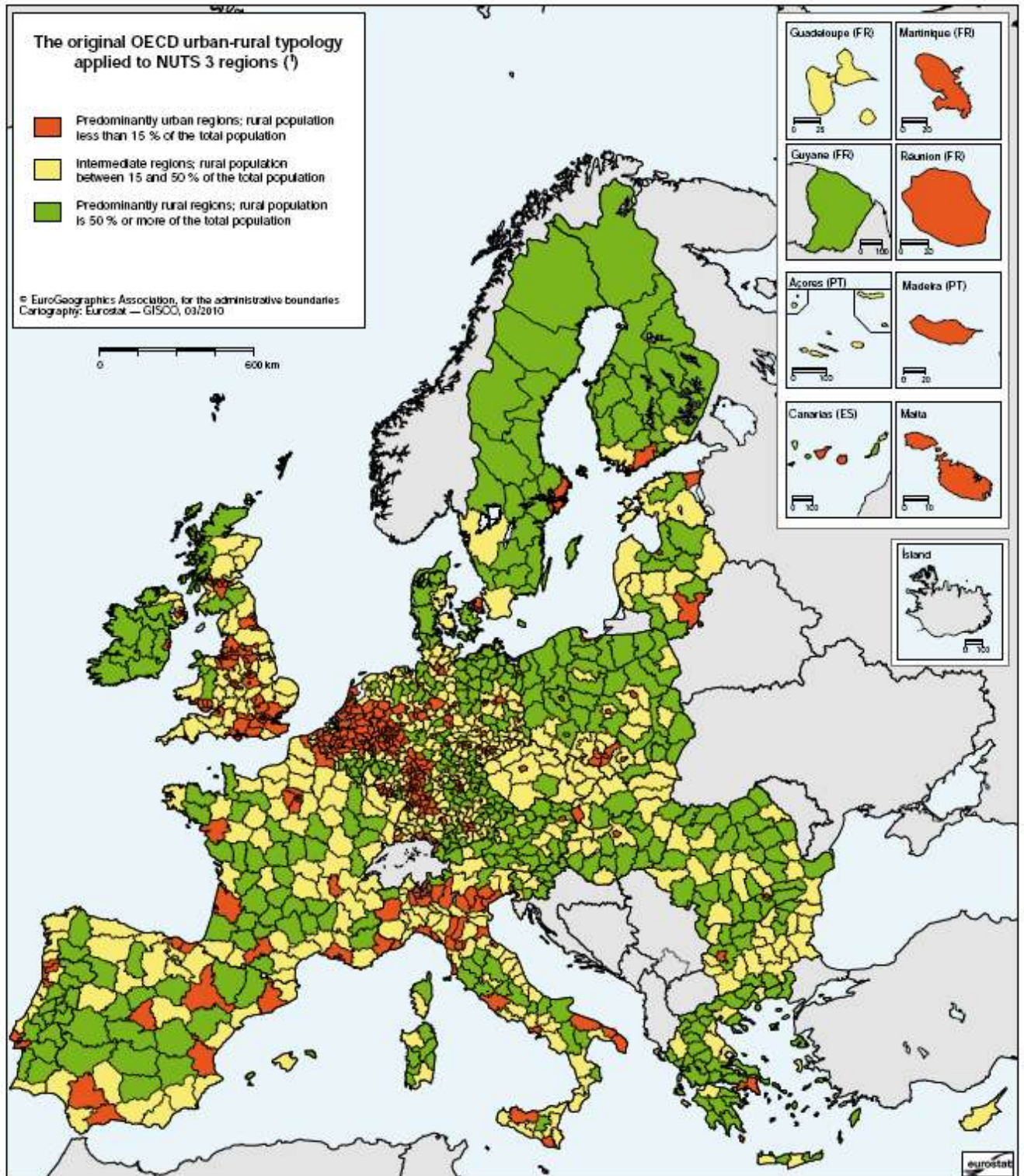
(1) This typology is based on a definition of urban and rural 1 km² grid cells. Urban grid cells fulfil two conditions: 1) a population density of at least 300 inhabitants per km² and 2) a minimum population of 5 000 inhabitants in contiguous cells above the density threshold. The other cells are considered rural. Thresholds for the typology: 50% and 20% of the regional population in rural grid cells.

For Madeira, Açores and the French outermost regions, the population grid is not available. As a result, this typology uses the OECD classification for these regions.

Zdroj: EUROSTAT. *Urban-rural typology - Statistics Explained.*

Příloha 3: Mapa EU dle původní OECD typologie vymezení venkovských regionů pro NUTS 3 (kraje)

(¹) This typology is based on the share of regional population in local administrative units level 2 (LAU2) with a population density below 150 inhabitants per km². Thresholds for the typology: 50% and 15% of the regional population in low density LAU2.

Source: Eurostat, JRC, EFGS, REGIO-GIS.

Zdroj: EUROSTAT. *Urban-rural typology - Statistics Explained.*

Příloha 4: Přehled podpor Společenství v rozvoji venkova

		2000 - 2003	2004 - 2006	2007 - 2013
EU-15	Mimo Cíl 1	EAGGF - záruční sekce pro všechna opatření mimo Leader+		EAFRD
	V Cíli 1	EAGGF - záruční sekce		
		EAGGF - orientační sekce		
Kypr a Malta	Mimo Cíl 1		Přechodný nástroj pro financování rozvoje venkova	
	V Cíli 1		Přechodný nástroj pro financování rozvoje venkova	
			EAGGF - orientační sekce	
8 ostatních nečlenských zemí	Mimo Cíl 1	SAPARD	Přechodný nástroj pro financování rozvoje venkova	
	V Cíli 1		Přechodný nástroj pro financování rozvoje venkova	
			EAGGF - orientační sekce	
Bulharsko a Rumunsko		SAPARD		
Chorvatsko		SAPARD		
Makedonie, Turecko				IPARD

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *Rural Development in the European Union – Statistical and Economic Information*. Report 2010. Str. 11.

Příloha 5: Vymezená opatření k rozvoji venkova platná pro politiku v období 2007-2013

Stanovení cíle		Strategie EU Vnitrostátní strategie Programy rozvoje venkova
Osa 1 konkurenceschopnost	opatření	Lidské zdroje: Odborné vzdělávání a informační akce Mladí zemědělci Předčasný odchod zemědělců do důchodu Využití poradenských služeb Zřizování řídicích, pomocných a poradenských služeb pro zemědělství a poradenských služeb pro lesnictví Fyzický kapitál: Investice do zemědělství/lesnictví Zpracování/uvádění na trh/spolupráce při zavádění inovací Infrastruktura zemědělství/lesnictví Obnova potenciálu zemědělské produkce Kvalita zemědělské produkce a produktů: Dočasná podpora plnění norem Pobídkový program jakosti potravin Propagace jakosti potravin Přechodná opatření: Částečné soběstačné hospodářství Zřizování seskupení producentů
	Podíl financování	minimum 10%
	Spolufinancování EU	max 50/75%*
	Územní uplatnění	Všechny venkovské oblasti
Osa 2 hospodářství s přírodou	opatření	Udržitelné využívání zemědělské půdy: Horské znevýhodněné oblasti Jiné znevýhodněné oblasti Zemědělské oblasti programu Natura 2000 Agroenvironmentální podmínky/dobré životní podmínky zvířat (povinné) Podpora neproduktivních investic Udržitelné využívání lesní půdy: Zalesnění (zemědělská/nezemědělská půda) Zemědělsko-lesnický systém Lesní oblasti programu Natura 2000 Lesní prostředí Obnova potenciálu lesní produkce Podpora neproduktivních investic
	základ (zemědělství)	Křížový soulad (podmíněnost plateb)
	Podíl financování	minimum 25%
	Spolufinancování EU	max 55/80%*
Územní uplatnění	Všechny venkovské oblasti	
Osa 3 rozšíření rozvoje venkova	opatření	Kvalita života: Základní služby pro hospodářství a obyvatelstvo venkova (zřízení infrastruktury) Obnova a rozvoj vesnic Ochrana a zachování dědictví venkova Diverzifikace hospodářství: Diverzifikace nezemědělských činností Podpora mikropodniků Podpora turistiky Odborná příprava, získávání dovedností a oživení: Odborná příprava a informace Získávání dovedností, oživení a provádění
	Podíl financování	minimum 10%
	Spolufinancování EU	max 50/75%*
	Územní uplatnění	Všechny venkovské oblasti
Osa Leader	provádění	Přístup Leader pro vybraná území v rozsahu 3 tematických os
	Podíl financování	minimum 5% (2,5% v nových členských státech)
	Spolufinancování EU	max 55/80%*
	Územní uplatnění	Všechny venkovské oblasti, vybraná území

*První sazba spolufinancování se týká všech regionů kromě konvergenčních, druhá sazba spolufinancování se uplatňuje v konvergenčních regionech

Zdroj: Převzato z EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro Zemědělství a Rozvoj venkova: *Politika rozvoje venkova EU na období 2007-2013*.

Příloha 6: Rozdělení podpory rozvoje z fondu EAFRD podle jednotlivých členských států pro období 2007-2013 (EUR)

Členský stát	Celkem 2007-2013
Belgie	487 484 306
Bulharsko	2 642 248 596
Česká republika	2 857 506 354
Dánsko	577 918 796
Německo	9 079 695 055
Estonsko	723 736 855
Irsko	2 494 540 590
Řecko	3 906 228 424
Španělsko	8 053 077 799
Francie	7 584 497 109
Itálie	8 985 781 883
Kypr	164 563 574
Lotyšsko	1 054 373 504
Litva	1 765 794 093
Lucembursko	94 957 826
Maďarsko	3 860 091 392
Malta	77 653 355
Nizozemsko	593 197 167
Rakousko	4 025 575 992
Polsko	13 398 928 156
Portugalsko	4 059 023 028
Rumunsko	8 124 198 745
Slovinsko	915 992 729
Slovensko	1 996 908 078
Finsko	2 155 018 907
Švédsko	1 953 061 954
Spojené království	4 612 120 420
CELKEM	96 244 174 687

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010. Str.15.*, aktualizováno dle Rozhodnutí Komise (2010/236/EU).

Program rozvoje venkova a jeho využití v rámci rozvoje obcí (obce)

Příloha 7: Seznam opatření politiky rozvoje venkova a jejich plánovaná finanční podpora z fondu EAFRD pro období 2007-2013

OSA	Kód opatření	Opatření	€	%
osa 1	111	Další odborné vzdělávání a informační činnost, včetně šíření vědeckých poznatků a inovačních postupů, určených pro osoby činné v zemědělství, potravinářství a lesnictví	1 085 673 448	1,1%
	112	Zahájení činnosti mladých zemědělců	2 900 029 015	3,0%
	113	Předčasný odchod zemědělců a zemědělských pracovníků do důchodu	2 854 573 418	3,0%
	114	Využívání poradenských služeb zemědělci a držitelé lesů	461 052 821	0,5%
	115	Zřizování řídicích, pomocných a poradenských služeb pro zemědělství a poradenských služeb pro lesnictví	102 271 298	0,1%
	121	Modernizace zemědělských hospodářství	10 627 336 162	11,1%
	122	Zvyšování hospodářské hodnoty lesů	649 524 054	0,7%
	123	Přidávání hodnoty zemědělským a lesnickým produktům	5 659 907 817	5,9%
	124	Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií v zemědělství, potravinářství a lesnictví	349 251 832	0,4%
	125	Zdokonalení a rozvoje infrastruktury související s rozvojem a přizpůsobováním zemědělství a lesnictví	5 102 332 137	5,3%
	126	Obnova potenciálu zemědělské produkce poškozeného přírodními katastrofami a zavádění vhodných preventivních akcí	477 531 731	0,5%
	131	Pomoc zemědělcům přizpůsobit se náročným normám založeným na právních předpisech Společenství	104 609 328	0,1%
	132	Podpora zemědělců, kteří se účastní programů jakosti potravin	297 080 006	0,3%
	osa 2	133	Podpora seskupení producentů pro informační a propagační akce týkající se produktů v rámci programů jakosti potravin	207 246 669
141		Podpora pro částečně soběstačná zemědělská hospodářství procházející restrukturalizací	994 955 894	1,0%
142		Podpora na zřizování seskupení producentů	327 863 144	0,3%
143		Poskytování poradenských a školicích služeb pro zemědělce (Bulharsko, Rumunsko)	131 773 438	0,1%
144		Podpory pro hospodářství procházející restrukturalizací v důsledku reformy společné organizace trhu	15 903 594	0,0%
211		Platby za přírodní znevýhodnění poskytované zemědělcům v horských oblastech	6 217 545 753	6,5%
212		Platby zemědělcům ve znevýhodněných oblastech jiných než horských	7 233 099 793	7,5%
213		Platby v rámci Natury 2000 a platby související se směrnicí 2000/60/ES	482 974 824	0,5%
214		Agroenvironmentální platby	22 231 853 695	23,1%
215		Platby na podporu dobrých životních podmínek zvířat	543 012 220	0,6%
osa 3	216	Podpora neproduktivních investic	588 065 470	0,6%
	221	První zalesnění zemědělské půdy	2 299 157 431	2,4%
	222	První zavádění zemědělsko-lesnických systémů na zemědělské půdě	16 367 104	0,0%
	223	První zalesnění nezemědělské půdy	354 672 609	0,4%
	224	Platby v rámci Natury 2000	101 856 083	0,1%
	225	Lesnicko-environmentální platby	267 929 870	0,3%
	226	Obnova lesnického potenciálu a zavádění preventivních opatření	1 606 222 818	1,7%
	227	Podpora neproduktivních investic	810 966 791	0,8%
	311	Diverzifikace činností nezemědělské povahy	1 490 849 856	1,6%
	312	Podpora zakládání a rozvoje mikropodniků s cílem napomáhat podnikání a rozvíjet hospodářskou strukturu	2 208 788 801	2,3%
	313	Podpora cestovního ruchu	1 290 925 759	1,3%

Program rozvoje venkova a jeho využití v rámci rozvoje obcí (obce)

OSA	Kód opatření	Opatření	€	%
	321	Základní služby pro hospodářství a obyvatelstvo venkova	3 117 022 414	3,2%
	322	Obnova a rozvoj vesnic	3 105 874 036	3,2%
	323	Ochrana a rozvoj dědictví venkova	1 313 126 004	1,4%
	331	Vzdělávání a informování hospodářských subjektů působících v oblastech, na něž se vztahuje osa 3	147 532 514	0,2%
	341	Získávání dovedností a propagace za účelem přípravy a provádění strategie místního rozvoje	149 985 663	0,2%
osa 4	411	Implementace místní rozvojové strategie - konkurenceschopnost	449 103 916	0,5%
	412	Implementace místní rozvojové strategie - životní prostředí / obhospodařování území	166 935 719	0,2%
	413	Implementace místní rozvojové strategie - Kvalita života / diverzifikace	3 883 169 004	4,0%
	421	Realizace projektů spolupráce	278 656 455	0,3%
	431	Provozování místních akčních skupin, získávání dovedností a oživování	941 057 710	1,0%
	511	Technická pomoc	1 878 593 114	2,0%
	611	Příplatky k přímým platbám pro Bulharsko a Rumunsko	645 581 697	0,7%
CELKEM			96 169 842 929	100,0%

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *Rural Development in the European Union – Statistical and Economic Information*. Report 2010. Str. 257

Příloha 8: Zvolená opatření ČR, Rakouska a Portugalska pro realizaci PRV v letech 2007-2013

OSA	Kód opatření	ČR	Rakousko	Portugalsko
osa 1	111	ano	ano	ano
	112	ano	ano	ano
	113	ano	-	ano
	114	ano	-	ano
	115	-	-	ano
	121	ano	ano	ano
	122	ano	ano	ano
	123	ano	ano	ano
	124	ano	ano	ano
	125	ano	ano	ano
	126	-	-	ano
	131	-	-	ano
	132	-	ano	ano
	133	-	ano	ano
	141	-	-	-
	142	ano	-	-
143	-	-	-	
144	-	-	-	
osa 2	211	ano	ano	ano
	212	ano	ano	ano
	213	ano	ano	ano
	214	ano	ano	ano
	215	-	ano	-
	216	-	-	ano
	221	ano	ano	ano
	222	-	-	ano
	223	-	-	ano
	224	ano	ano	ano
	225	ano	ano	ano
226	ano	ano	ano	
227	ano	-	ano	
osa 3	311	ano	ano	-
	312	ano	ano	-
	313	ano	ano	-
	321	ano	ano	ano
	322	ano	ano	-
	323	ano	ano	ano
	331	ano	ano	-
	341	-	ano	-
osa 4	411	ano	ano	-
	412	ano	ano	-
	413	ano	ano	ano
	421	ano	ano	ano
	431	ano	ano	ano
	511	ano	ano	ano
	611	-	-	-

Zdroj: vlastní zpracování dle EVROPSKÁ KOMISE, Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova: *Rural development in the European Union. Statistical and economic information. Report 2010.*